Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱ[illegible]ՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պապը Ալի ճատտէսի, 38

«Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր»

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته در
صاحب امتیازی : اوهانس قبریه
اداره خانه‌سی : باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղշ.	50 ղշ.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	13 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՆԻՒԹԵՐ

ԲԱՄՊԱԿԸ

(ԳԻՆԵՐՈՒ ՕՐՈՒԱՆ ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՄԻՆ ԱՌԹԻՒ)

ՄԱՍՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ՀԱՅԵԱՑՔՆԵՐԸ

Մեր Մանչեսթրի թղթակիցը «Տնտես»' առումն առեւտրական նիւթերու վրայ գրուած յօդուածներ ա'յնչափ ախորժով կը կարդացուին, այս անգամ դրկած է մեզ խիստ շահեկան տեսութիւն մը, որ կատարեալ ճեռնհասութեամբ կը բացատրէ բամպակի օրուան բարձրացումը եւ անոր յարակից պարագաները։ Հետեւեան ափափոյ գրուած բան մը չէ Տնտեսի այս յօդուածը։ Գործին մօտէն հետեւակ, ամէն օր անով զբաղող մասնագէտի մը լուրջ, խնամուած ու հասունցած տեսութիւնն է, որ պատիւ կը բերէ թէ՛ հեղինակին եւ թէ՛ Մանզումէի, որու հրատարութիւնը կը զգայ իր ընթերցողներուն այս կարգի շահուէտ յօդուածներ հրամցնելուն համար։

Վերջերս բամպակը յարատեւ բարձրացումով հասաւ այնպիսի գնի մը(*) որ աննախընթաց է, նոյն իսկ աղետաբեր այս ճարտարարուեստով զբաղող ամէն դասակարգին, ըլլայ վաճառական, գործարանատէր կամ գործաւոր։ Այսպիսի բարձրացում մը 1900 տարւոյ մէջ ալ տեղի ունեցաւ կարճ ատենի մը համար. այն ատեն երբ չվճռեցինք բերքին նուազութիւնը պատճառաբանելու որպէս պարզականին աւելի պզտիկ թուական, մաներ ցոյց կը տրուէին իբր բերքին նպաստ։ Այժմ այդ պատճառաբանութիւնները գոյութիւն չունին եւ բամպակը կը բարձրանայ առանց պատճառի, լոկ շահադէտներու գործունէութեան հետեւանքով։

Ցանհամներ կը հաւաստեն թէ, բամպակին համար 6 1/2էն 7 Բ. գինը արդարացի ըլլալէ շատ հեռի է, բերք մինիմում գինը քանի մը տարի առաջ եղած է 2 7/8ի, եւ որ կարեւոր ձեռնտու է կ'ըսեն գրեթէ 4 պէնսով։ Բայց քանի որ քանակութիւնը չէ գինը սահմանողը, այլ շահադիտութիւնը, ուստի եւ անոր խօլ եւ ընթացքին ալ ո'չ կարելի է չափ ու ո'չ ալ գուշակութիւն մը ընել։

Բամպակը դիւրաւորաբար բերքն է երկիրին, ուր դերքի գաղափարը քաղաքականութիւնն է, ընել Ամերիկայի, որ կը հայթայթէ երկու քառորդը բոլոր աշխարհածուած բամպակին. եաքը կուգայ եգիպտական բամպակը, որ դոյնով աւելի Թուխ եւ սեւակով աւելի աղնիւ է, հետեւաբար աւելի սուղ, ուրկէ կը չինուին ամենանուրբ թելերը եւ ընտիր կերպասները։

Բամպակի առեւտուրը տարւոյս ընթացքին ի վեր բոլոր աշխարհի վրայ շատ հանդարտ վիճակի մէջ է, եւ հակառակ այդ անգործութեան խամ բամպակին յամառումը իր բարձրութեան մէջ սուր կէտ մը եւ կ'ակնյայտէ տագնապին վրայ։ Չի կարծուի թէ ճարտարագործները կամ արտադրիչները կը շահին առանց աւիթներէ, ընդհակառակը, չարաչար կը տուժեն, եւ Լանքաշայր Անգլիոյ որ իր կէս միլիոն գործաւորներովը աշխարհի էն մեծ կեդրոնն է այս ճարտարարուեստին, այժմէն իսկ կը զգայ տագնապին ճնշումը։ Գործարաններէ ոմանք արդէն իսկ կանգ առած են նախնական նիւթին անձեռնտու գինէն, ուրիշներ փեսասով կը գործեն պարզապէս փակ չմնալու համար, որ իրենց համար մեծագոյն վնաս է։ Գործաւորաց ալ վիճակը առոր համապատասխան է. կան գիւղեր որ բոլորովին անգործ պարապած են, ուրիշներ մասամբ զբաղած, այսինքն կէս կամ պակաս օրեր աշխատող, որ կը նշանակէ համաչափ վարձքով անբաւական ապրուստ։ Խեղճութիւնը ահ առած է այս արուեստին բոլոր վաստակաւորաց դասերը, զանազան աստիճաններով։

Անգլիոյ համար խնդրոյն կենսականութիւնը կրնանք երեւակայել, երբ մտածենք թէ իր բոլոր արտածութեանց մէջ բամպակեղէնը մէկ երրորդէն մէկ չորրորդ մասը կը կազմէ, եւ որուն (բամպակին) գումարը անցեալ տարի հասաւ 70 միլիոն սթերլինի։ Այս նախնական նիւթին մասին ցարդ Անգլիա կախում ունեցած է Ամերիկայէ, որու մէկ կամայականութիւնը կամ թշնամութիւնը կամ պատերազմը բաւական է կեցնելու կամ նուազեցնելու իր ռազմական բերքին առաքումը եւ ատով մատնել Լանքաշայրը թշուառութեան ձեռք։

Քառասուն տարի առաջ, 1861-1865 երբ Միացեալ Նահանգաց ներքին պատերազմը կար հիւսիսային եւ հարաւային նահանգաց մէջ, բամպակի հայթայթանքը 75 առ հարիւր պակսեցաւ. այն ատեն Անգլիա առաջին անգամ զգաց իր առեւտրապէս ուրիշէ կախում ունենալու դիրքին անձկութիւնը։ 1860ին ինչ որ խամ բամպակ ըլլալով ներածուած էր 1,391 միլիոն լիպրա, 1862ին 524 միլիոն լիպրա եղաւ միայն։ Այն ատեն Լանքաշայրի վիճակը անտանելի եղած էր. պարզապէս ազգային աղէտ մըն էր. գործելանիւթին նուազութեան, կամ սովին հետեւանքով շատ գործարաններ բոլորովին գոցուած կամ մնանկացած էին, բաց եղողն ալ քիչ ժամերով կը բանէր, եւ բանող գործաւորներուն թիւը միայն 165,000ի կը համնէր, մինչդեռ անդին 247,000 գործաւոր անգործ կը թափառէին խնդրանքեան մէջ եւ կ'ապրէին միայն շնորհիւ անգլիական ողորմութեան. հսկայ ողորմութիւն մը հնդամեայ տեւողութեամբ որ Անգլիոյ եղական փառքերէն մին կրնայ նկատուիլ իրօք։ Բաց աստի, կորսուած առեւտուրը նոյն բոլոր միջոցին 70 միլիոն ոսկիի կը հաշուուի։

Անգլիացիք կը մտածեն թէ այսօր Անգլիա այնքան կախում ունի Ամերիկայէ, որքան 1860ին, եւ Լանքաշայր նոյն աղէտներուն չարքէն կրկին անցնելու նոյնքան ենթակայ մնացած է ու կը մնայ։ Բացի թշնամութենէ պատահականութիւններէն, այժմ նոր, մեծագոյն եւ մնայուն չարիք մը եւս կը սպառնայ Անգլիոյ դէմ. այն է բամպակի հիւսուածեղէն ճարտարարուեստին Ամերիկայի մէջ յարաճուն ընթացք մը ունենալը։

Կ'ըսեն թէ Ամերիկայի որոշ նպատակն է իր արտադրութիւնը իր միջավայրին մէջ ինքը հանել, հիւսել, ներկել, պատրաստել. մէկ խօսքով հարաւային նահանգներու մէջ, ուր կը բուսնի բամպակը, հաստատել նաեւ բամպակեղէնի հսկայ ճարտարարուեստ մը։ Ասկէ աւելի սարսափելի հարուած չէ կարելի երեւակայել Լանքաշայրի նկատմամբ, որու համար կը նշանակէ անասուան կործանում, եթէ ատոր դարմանը ժամանակին չը մտածէ եւ չազատի ամերիկեան բամպակային տիրապետութեան սահմանէն։ Եթէ ուշ դնենք վիճակագրութեանց, կը տեսնենք թէ ամերիկեան այդ քաղաքականութիւնը իրականանալու միտում ունի։ Ամերիկա իր բերքէն գործածեց 1892ին 2,431,000 հակ, իսկ 1902ին 3,908,000 հակ, որ է իր բոլոր հունձքին 38 առ հարիւրը։ Իր այս 10 տարուան մէջ ըրած աճման սակը կ'ըլլայ 60 առ հարիւր, մինչդեռ Անգլիոյ ըրածն է 2 1/4 առ հարիւր, իսկ Միացեալ եւրոպական երկիրներու աճումը համագումար 31 առ հարիւր։ Այսպէսով Ամերիկա տարազագործութեան համար ունի 21,400,000 սբինտլ (մեքենայ, թէզկեահ). իսկ Անգլիա ունի 47,000,000. այս ալ կը նշանակէ Ամերիկայի համար 40% աճում 10 տարուան մէջ։ Եթէ աւելի մանրամասնութեանց մտնենք, պիտի տեսնենք թէ այդ աճումն ալ եւելօք Հարաւային Նահանգաց մէջ եղած է, ուր կը համնի անհաւատալի սակի մը, 228 առ հարիւր։

Այս թուանշանները պերճօրէն կը խօսին եւ պարզօրէն ցոյց կուտան այն նպատակէտը, առ որ կը նկրտի Եանքիներու երկիրը. այսինքն իր արտադրումը ինք գործել եւ բամպակագործութեան քովիկը հաստատել բամպակագործութիւնն ալ։

Արդէն իսկ Ամերիկայի չինած սպառելիքներու նմոյշները սկսած են գալ Մանչէսթր, ուր անոնց աճեցնները հրամանակը կը խնդրեն այդ օրինակներուն վրայ ապրանքը հրահանգելու կերպով ամպալած ըլլալով Թուանցօ Լիվրբուլ յանձնելու պայմանով։ Իրաւ է թէ այդ ապրանքները տակաւին մեր հրապարակներուն ամէն կերպով յարմար չը տեսայ. սակայն անշուշտ այդպէս չպիտի մնան։

Առոր հանդէպ ինչ ճար կը խորհին Անգլիացիք։

Անշուշտ Անգլիա չի կրնար արգիլել Ամերիկայի ճարտարագործական ձեռնարկները, ինչպէս չէ արգիլած, եւ նոյն իսկ նպաստած է, իր գաղթականութեանց նմանօրինակ ձեռնարկները։ Իր միակ դարմանն է Ամերիկայի դէմ կարենալ մրցիլ. եւ յաջող մրցում չը կրնար ունենալ որքան որ իր բամպակը այսօրուան նման Ամերիկայէ սպասէ։ Այս մէկ երկու տարի է որ կազմակերպուած է մը. «British Cotton growing association» (Բրիտանական բամպակ բուսցնող ընկերութիւն) անուամբ, որուն նպատակն է, ինչպէս անունէն ալ յայտնի է, Անգլիական երկիրներու մէջ առատ եւ աժան բամպակ հայթայթել, այնպէս որ բնաւ հարկ չի մնայ Ամերիկայի բերքին։ Ընկերութիւնը իր տարեկան համարատուութիւնը ըրած էր, որ շատ խոստմնալից եւ յուսատու է. վասն զի նոյն փորձերը Ռոտէզիոյ մէջ շատ լաւ արդիւնք տուած են, յար եւ նման արտադրութեամբ Ամերիկեան բամպակին։

Ինչպէս ընթերցողները գիտեն, Ռոտէզիա՝ Ափրիկէի մէջ Թրանսվալի վրայ եղերուող այն ընդարձակ եւ անմշակ երկիրն է, զոր հանգուցեալ Սէսիլ Ռոտզ ոչ շատ տարիներ առաջ իր իսկ նուաճած ջանքերով եւ ծախքով գրաւեց իր հայրենիքին համար. ի պատիւ իրեն այդ անծանօթ երկիրը կոչուեցաւ Ռոտէզիա։ Իր քաղաքականութիւնը շատ դատապարտուած է նոյն իսկ իր ազգակիցներէն, բայց ապագան ցոյց տալու վրայ է թէ ո՛վ էր իրաւացին։ Թերեւս օր մըն ալ Անգլիոյ բարերար հռչակուի անիկա։ Սէսիլ Ռոտզ առաջ երբեք անգլիական կայսրութիւնը Հարաւային Ափրիկէի մէջ, որուն համար զինքը կը յորջորջէին «Կայսրութիւն կառուցանող», ոմանք լրջօրէն, ոմանք ալ ծաղրօրէն։

Ափրիկէի մէջ բամպակի մշակութեան կարելիութիւնը առաջին անգամ յայտնեց Անգլիացի է'ն նշանաւոր երկրախոյզը Լիվինկսթըն, որ Ափրիկէի իր ճամբորդութեանց ատեն վայրի բամպակ գտնելով, իր հայրենակիցներուն ուշադրութեան յանձնեց 1860ին։ Այն ատեն ատոր կարեւորութիւնը չը տրուեցաւ. բայց սա ալ կայ որ անոնք դեռ Ռոտէզիան չունէին, որ՝ ինչպէս ամէն տեղ եղած փորձերէ երեւայ, միակ երկիրն է Ամերիկեան բամպակի նմանը արտադրող, շնորհիւ իր համանման կլիմային եւ հողին։ Բայց տակաւին տարիներու գործ է այդ նորահաստատ բամպակի արտերը ընդարձակ բաւականաչափ տարածութեան մը հասցնելը, ինչ որ ընկերութիւնը չատ հեռաւոր ապագայ մը չի նկատեր։

Այն ժամանակ միայն Անգլիա ազատելով Ամերիկեան ենթակայութենէ

Ա. Պիտի ապահովէ իր ազգային ճարտարարուեստին գոյութիւնը։

Բ. Իր գաղթավայրերու սեւամորթներուն համար ալ նոր ինտուստրի մը, ապրուստի եւ բարօրութեան նոր աղբիւր մը հայթայթած պիտի ըլլայ։

ՏՆՏԵՍ

Մանչէսթր, 10 Յունիս 1903

* * *

ՄԱՆԱՆ

Մէկ քանի օր առաջ, բամպակի գնոյն 6.62 թէնսի բարձրանալը եւ այս գնացքով, դեռ շատ բարձրացումներ կրելուն հաւանականութիւնը ըլլալը գրած էինք։ Արդարեւ չաբաթ օր հեռագիրը բամպակի գնոյն 6.85 թէնս ըլլալը մեզ ծանոյց, եւ հետեւաբար իմացուց նաեւ այն տարբերութիւնը որ կայ մանածի առջի գիներուն եւ անոնց մէջ՝ զորս փաբրիքաները այսօր կը պահանջեն, իսկ երէկ ամէնէն մեծ ա'ռաւելութիւնը հաղորդուեցաւ սպօթին համար, այսինքն 7 թէնս, բայց դեռ հոս շատ ոչինչ կերպով զգալի եղած է այդ տարբերութիւնը, օրինակի համար. այսօրուան գինով գնուած 18/24 թիւ առաջին անգլիական էքստրան պէտք է ծախել 60 ղր.ի, մինչդեռ հոս շատ դժուարաւ գինը մինչեւ 50 ղր.ի կարելի եղած է բարձրացնել, նոյն տարբերութիւնը նաեւ բարակ թիւ վաթէրներուն վրայ։ Այս բարձրացումը դեռ շատ պիտի տեւէ, եւ այսպէս սնդելու պատճառներ ունինք, զորս եւրոպական առեւտրական թերթերը մեզ ցոյց կուտան. սա է թէ, Ամերիկայի մէջ, երկու գետեր յորդելով բերքին գրեթէ կէսը ոչնչացուցեր են, ասոր վրայ է որ բամպակի գինը մէկէն աղդուեցաւ եւ յառաջիկայ յանձնմանց համար փաբրիքաները սկսան ալ աւելի սուղ գիներ պահանջել ինչ որ մեզ ցոյց կուտայ թէ խնայութիւն չէ, մեր վաճառականաց համար, իրենց ձեռքը հինէն գտնուած ապրանքները դրամ ընելու համար, շուտ ձեռքէ հանելը. թող սպասեն եւ յառաջիկային աւելի համով պիտի ծախեն, որով մեծապէս պիտի օգտուին։

Փ.

(*) Մինչեւ եօթը թէնս. ինչպէս հեռագիրը ծանոյց։

ՈՒՂԵՒՈՐԱԿԱՆ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԳԱՂԱՏԻԱ

Բլուրի մը կողին վրայ ամփիթատրոնի մը ձեւով շինուած, շատ հին կարեւոր քաղաք մըն է Էնգարէ, սակաւաթիւ հանրային ու մասնաւոր շէնքեր, կանոնաւոր ճարտարապետութեամբ ու սիրուն տեսքով։ Դիտող աչքերէ չեն վրիպիր իր բազմադարեան հնութիւնը ապացուցանող հետաքրքրական հետքեր, ինչպէս յունական եւ հռոմէական արձանագրութիւններ, (մանաւանդ Մեծն Օգոստոսի յիշատակագրութիւնը), Հռովէական միջնաբերդը, պարիսպն ու կոթողներ, են., են.։ Հիանալի են շրջակայքը քիչ հեռաւորութեամբ գտնուած աղուոր եւ ախորժաբեր այգիները, որոնց շէնքերուն ու այլ մասերուն ծախսուած դրամին գոնէ քառորդը եթէ քաղաքին յառաջդիմութեան յատկացուէին, թերեւս շատ աւելի լաւ ըլլար։

Համանուն Նահանգին կուսակալանիստ քաղաքը ըլլալէ զատ, Փոքր-Ասիոյ վաճառաշահ մէկ կեդրոնն է ամէն տեսակ նիւթածեւի ապրանաց ու մանաւանդ իր արտադրած թիֆթիկի ու արմաւաց վաճառականութեան համար, որուն կը մասնակցին թիւի կարգով Թուրք, Հայ, Յոյն, Հրեայ խառն բնակչութիւնը։

Իտատիէ վարժարանէն յետոյ, որուն հետզհետէ յառաջդիմութեան համար բարեխնամ կառավարութիւնը մասնաւոր հոգածութիւն ցոյց կուտայ, քրիստոնեայ հաստատութեանց դպրոցները էապէս բան մը չեն արժեր. կ'ուզեմ մանաւանդ ծանրանալ այս կէտին վրայ, որովհետեւ ինչպէս հանրածանօթ իրողութիւն մըն է, առանց ուսման ու դաստիարակութեան, այդ օգտակար յարկերուն մէջ չեմ կարծեր որ ժամանակին պահանջման համաձայն պատրաստուած սերունդ մը կազմուի օգտակար երկրին ու համայնքին, կուրծք տալով արդի կեանքին մոլեռին մրցումներուն բարոյապէս թէ նիւթապէս։

Ուրախալի է տեսնել որ կաթոլիկ Հայերը նորաբոյս փափաք մը ունին իրենց երկսեռ դպրոցները նախանձելի վիճակի մը վերածելու համար։ Շատ յուսատրելի պարագայ մըն է մանաւանդ որ մանչերու վարժարանին տեսչութիւնը քանի մը ամիսէ ի վեր յանձնուած է Կոմիտաս էֆ. Ոսկեանի պէս ձեռնհաս վարիչի մը, որուն փորձ հմտութեաններէն ակնկալուած օգուտները քիչ ատենէն պիտի տեսնուէին անշուշտ, եթէ զինք շրջապատող հասարակութիւնը գիտնայ գնահատել ու օժտել միանգամայն կարող օգնականներով, բնաւ չի-

---

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ

ՔԱՍԻՄ 150

Կնճռոտ Հանգոյց Մը

ՎԷՊ

ՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ա.

Այն օր ուրիշ առիթ մ'ալ չի ներկայացաւ գեղանի տիկինին հետ տեսակցելու. բայց Պետրոս մինչ հաւատարիմ իր համբերելու սկզբունքին, կատարեալ լրջութեամբ կ'սպասէր, որովհետեւ իրերու բնական ընթացքովը ստիպմամբ առաջ տանէր մտերմութիւնը տիկին տ'Ամօրիօի հետ եւ այսպէսով՝ դեռ ֆրանսական ոստանը չի լրանալ՝ չոգենաւին մէջ իսկ ապահովէր ապագայ ճոխ կեանքը, որմէ ուրիշ բանի վրայ չէր մտածած ամբողջ կեանքին մէջ։

Ժամերը անցան, հետեւեալ առաւօտ անհամբերութեամբ կ'ընէր իր սովորութեան համեմատ՝ մաքուր օդ առնելու համար չոգենաւուն թէրասը ելաւ, Պետրոս ալ իր Ա. կարգի ուղեւորի իրաւունքով հետեւեցաւ տիկինին բայց բնաւ թեթեւութեան նշան չի ցուցուց, ո'չ իսկ անոր մօտեցաւ, սպասելով որ նախ տիկինը բարեւէ զինք եթէ կը փափագի։ Տիկ. տ'Ամօրիօ մէկ երկու շրջան ընելէ ետք աչքը երիտասարդին ուղղեց եւ անոր կնամենծար ձեւերը տեսնելով սիրուն ժպիտով բարեւեց զայն։

Պետրոս անմիջապէս տիկինին ուղղուեցաւ ու քաղաքավարական ծայրայեղ նրբութիւններով անոր որպիսութիւնը հարցնելէ ետք սկսաւ օդին ու ծովին յաւիտենական յանկերգին։

—Վաղը Իզմիր պիտի համնինք յարեց տիկինը, ուրիշ անգամ գացած էք հոն։

—Ո'չ, տիկին, պատասխանեց Պետրոս, առաջին անգամն է որ պիտի տեսնամ, շատ կը գովեն բայց չեմ գիտեր որ Պոլսոյ հետ կարելի՞ է բաղդատութեան դնել։

—Պոլիսը ուրիշ, ըսաւ դեռատի կինը, բայց Իզմիր ալ իր առաւելութիւնները ունի,

—Ուրեմն Իզմիր պիտի ելլա՞ք, երբ շոգենաւը համնի, հարցուց Պետրոս անձկութեամբ։

—Ուրիշ կերպ ընել կարելի չէ, յաւելց կինը, քանի չորս ժամ չափ կ'ըսպասէ շոգենաւը քարափին առջեւ եւ այս ժամանակամիջոցը փոխանակ օգտակարապէս անցընելու, չեմ կրնար շոգենաւին մէջ բանտարկուած անցընել, անշուշտ դուք ալ այնպէս պիտի ընէք։

—Բնականաբար, ըսաւ Պետրոս, բայց մտահոգութիւնը վայրկենաբար պատեց զինքը. Իզմիր ելլալը բնաւ գործին չէր գար, եթէ անգամ մը օձիքը ձեռք տար, ա'լ ազատում չէր մնար. ուստի այս վերջնական վտանգէն ազատելու եւ շոգենաւէն դուրս չելլելու վրայ խորհելով, մէկ քանի վայրկեան եւս խօսեցաւ տիկինին հետ ու յանկարծ այնպիսի ձեւ մը առաւ, որպէս թէ անակնկալ հիւանդութենէ մը կը բռնուէր։

—Ի՞նչ ունիք, հարցուց տիկինը երիտասարդին վայրկենական տկարացումը տեսնելով։

—Ոչինչ տիկին, մտահոգութիւն ընելիք բան չէ, ըսաւ Պետրոս հետզհետէ ձայնը տկարացնելով. արդէն ցորեկուընէ ի վեր անհանգստութիւն կ'զգայի։

—Ծովը բռնած չըլլա՛յ։

—Այնպէս ըլլալու է կակազեց Պետրոս եւ կամրջակին յենարաններուն կռթնելով սանդուխներէն վար իջաւ եւ խցիկը մտաւ իբր թէ պիտի քնանար։

Ասոնք ամէնքը կեղծ էին. բնաւ հիւանդութիւն մը չունէր թշուառականը եւ ամէն ատենէ քաջառողջ էր. Իզմիր չելլելու համար վայրկենաբար յղացած էր այս ծրագիրը որ թէեւ պիտի ստիպէր զինք մէկ երկու օր գերեզմանի նմանող խցիկին մէջ բանտարկուած մնալ, բայց այս բանտարկութիւնը սիրայօժար կը կրէր Պետրոս բաւական էր որ օձիքը ձեռք չտար։

Հետեւեալ օրը չոգենաւը ժամանեց Իզմիր, ուղեւորները ամբողջութեամբ դուրս ելան գրեթէ, մինակ Պետրոս մնաց իր թաղառոյին մէջ, որուն պատուհանէն դիտելով քարափին վրայ տիրող կենդանութիւնը ու Իզմիրցիներու եռեւեփը՝ սիրտը կը համնէր դարձելու տենչով։

Վերջապէս այս պարագային ալ օգնեց եւ առանց միջադէպի չոգենաւը հեռացաւ Իզմիրէն իր ճամբորդներով։ Պետրոս հիմա կատարելապէս տէրն էր իր անձին. գոհարեղէններն ալ իրն էին ալ եւ ո՛ւ ե՛ւ է երկիւղ չէր կաշկանդեր զինք։ Մինակ դժուարութիւն մը կար որ մտածել կուտար իրեն։ Արդարեւ քանի հազար ոսկի աւելի հարստութիւն մը ունէր գրպանին մէջ, բայց կանխիկ դրամ ըլլալով հազիւ ոսկի մը կար քովը, ինչ որ բնականաբար անբաւական պիտի գար անմիջական ծախքերուն, երբ Մարսիլիա ելլէր։ Այս կէտը թէեւ երեւութապէս դիւրին, բայց իրականութեան մէջ խիստ դժուար էր եւ թշուառականը կը վախնար որ ոսկիի դէզին վրայ անօթի մեռնողներու նման, հինգ ոսկիի համար նեղուէր իր քանի հազար ոսկիի հարստութեան մէջ։ Այս անտանելութեան առաջքը առնելու համար գլուխը կը ճաթեցնէր, բայց շոգենաւին մէջ դրամ գտնել, կամ շահիլ բացարձակապէս անկարելի էր եւ ո՛ւ ե՛ւ է աշխատութիւն, գործունէութիւն, չէր կրնար դարմանել այս անցողակի չարիքը։

Պետրոս դրամի վրայ խորհելով հանդերձ տիկին տ'Ամօրիօն ալ մտքէ չէր հանած, որուն հետ թէեւ պատահաբար կը տեսակցէր, բայց իրենց մտերմութիւնը խիստ դանդաղ առաջ կ'երթար եւ կը վախնար որ մինչեւ Մարսիլիա եթէ չփութար վճռական քայլ մը առնել, անկէ անդին բացարձակապէս անկարելիութեան կը մատնուէր գործը, քանի որ Բարիզի միլիոնաւոր բնակիչներուն մէջ անգամ մըն ալ տիկ. տ'Ամօրիօն գտնելը բախտի քմահաճոյք մը միայն կրնար ըլլալ։ Ուստի այս նպատակաւ որոշեց քայլ մը առնել դէպի առաջ ու երբ կրկին կը տեսակցէին դեռատի կնոջ հետ։ Անոր հասկցուց թէ, ինք բոլորովին անծանօթ մըն է Բարիզի կեանքին եւ շուարած է թէ ինչպէս ընէ որ սխալ քայլ մը չառնէ Մարսիլիոյ մէջ։

—Մանաւանդ որ, ըսաւ ձայնը ցածցնելով, մեծաքանակ ալ գոհարեղէն ունիմ քովս եւ կը վախնամ քաղաքաքի մը կամ գողի մը ձեռք իյնալէ ու որոնց առասպելական շահատակութիւնները լսած եմ։

—Մարսիլիոյ քաղաքացիները հռչակաւոր են, յարեց տիկինը եւ վերջին ծայր զգուշութեամբ պէտք է շարժիք, երբ առանց արժէքաւոր առարկաներ ունիք ձեր քով։

—Նոյնիսկ շոգենաւին մէջ ալ զգուշութիւնը ձեռքէ ձգած չեմ, ըսաւ Պետրոս եւ շարունակ վրաս կը պահեմ գոհարեղէնները։ Թշուառականը առիթէն օգուտ քաղելով իր հարստութիւնը գեղանի կնոջ ցոյց տալու եւ զայն շլացնելու անպարտութեամբ թէրասին մէկ ծայրը քաշեց զինք ու Մելենէի քայրը (պրօշ) հանելով գրպանէն՝ զայն տիկնոջ ներկայացուց,

—Տեսէ'ք տիկին, ըսաւ, այս մէկ կտորը քանի հազար ոսկիէն աւելի կ'արժէ, ինչպէս դուք ալ կը գնահատէք. դեռ ուրիշ ասոր նմաններ ալ կան քովս. հիմա այս ծանր գոհարեղէններով ինչպէս մտահոգ չըլլամ եա։

Տիկին տ'Ամօրիօ ամէն կնոջ նման գոհարեղէնի սիրահար՝ մեծ հետաքրքրութեամբ ձեռքն առաւ քայրը զոր ուշի ուշով դիտելէ ետք,

—Արդարեւ սքանչելի գոհարեղէն, գոչեց. Պոլսո՞յ մէջ շինել տուած էք։

—Ո'չ տիկին, ըսաւ Պետրոս ես շինել տուած չեմ. գնած եմ զայն Պոլսոյ շուկայէն։

(Շարունակելի)

իմայիլով նիւթական ո և է զոհողութիւն, որ հազար անէ չատ աւելի ժողովրդի մը համար, ինչ ալ ըլլայ՝ մեծ բաժին մը չկինար։

Հայերը բարեբախտ են միայն կարող Մանկապարտիզպանուհի մը ունենալով յանձին Օր. Ա. Խաչբէճեանի որ հակառակ իր խնամոց յանձնուած փոքրիկներու չատութեան յաջողած է վարժեցնել զանոնք՝ չատ սուղ ժամանակի մը մէջ՝ հայերէնի խօսակցութեան, մարմնամարզի, մանկական արտասանութեանց ու խաղերու, այնպէս որ կարելի է առանց չափազանցութեան ըսել թէ մանկապարտէզէն յետոյ նախակրթարան անցնող աղայք իրենց գիտցածն ալ մոռնալու դատապարտուած կը թուին. այնքան յետամնաց կ'երեւին անոնք։ Ազգ. այս երկսեռ դպրոցները երբեմն չատ փայլուն չրջաններ ունեցած են չնորհիւ Թօքալեան էֆ.ի նման ուսումնասէր վաճառականի մը ջանքերուն. վկայ են այն ժամանակին նոյն իսկ կիսաւարտ երիտասարդներուն մաքի ու սրտի զարգացման աստիճանը բաղդատմամբ իրենց ոչ-դպրոցական նմաններուն ու յաջորդներուն. ինչո՞ւ նոյն սիրալիր վերաբերումը զլացուի ամբողջ համայնքի մը կողմէն որ անհատէ մը աւելի կարող է հրաչալի արդիւնքներ արտադրելու, երբ իր ջանքերը միացնէ ամէնուք, մանաւանդ այսպիսի կեդրոն թեմի մը մէջ իր չուրջին օրինակելի ըլլալու աստիճան, որմէ նախապէս հայ տարրը պիտի օգտուի տնտեսապէս ու բարոյապէս. չեմ գիտեր ինչո՞ւ աս կրթական աւագ խնդրին չուրջ այնքան կը գրուի ու կը խօսուի, սակայն կրկին մեր ժողովուրդը չատ տեղեր անտարբեր ու թմրած կ'սպասէ կրթ. ամէն ինչ չատ հեղ առաջնորդներէ կամ մասնաւոր անհատներէ. պէտք է որ ամէն ազգային իր պարտականութիւնը կատարէ կարողութեան չափով աջակցելով ու ան ատեն թեմական առաջնորդին կը մնայ ի մի հաւաքել անհատական ջանքերն կրթ. զօրաւոր ամբողջութիւն մը կազմելու համար։ Արդեօք ինչո՞ւ չենք նայիր մեր բոլորտիքը թէ Կայսերական կառավարութիւնը, մեր սիրելի Օգոստափառ Վեհապետին հովանւոյն ներքեւ, որքան ոյժ կուտայ ուսման ու կրթութեան ամենակարեւոր պէտքին, հասցնելու համար տէրութեան ու երկրին օգտակար անդամներ, նկատի առէ՛ք միայն հոս բացի Իտատիէ բարձր. վարժարանէն որքան նոր մէթոտով նախակրթարաններ բացուած են, ասոնցմէ զատ տիպար աղջկանց ալ որ իր կարգին հաղորդական վարժարանի մը պէտքը կը լրացնէ գործնական դասախօսութեանց չրջանով մը, նահանգին երկրագործական քննիչ Մսուկ էֆ.ի հմտաչատ անօրէնութեան ներքեւ։

Սիրելի է յուսալ ու ակնկալել թէ Առաջնորդ Տ. Եղիչէ Ծ. Վ. Գալֆաեան իր վարչական փորձառութեամբ՝ ինչպէս իր իրաւասութեան պատկանող ընդարձակ թեմին ամէն տեսակ խնդրոց մէջ՝ նոյնպէս և ուսումնականին նամանաւանդ պիտի ջանայ կատարելով գոհացում տալ իր չուրջը համախմբելով անհատական բարի տրամադրութիւններ։ Վանքին համար իր մասնաւոր հոգածութիւնը ու առաջ բերած քիչ թէ չատ նիւթական արդիւնքը աչքով տեսած ու գոհունակութիւնս յայտնած եմ, սակայն յետոյ կարգը եկած պէտք է լինի փոքրիկներու դաստիարակութեան արժանի եղած մեծ պատիւը տալու, յորդորելով ու քաջալերելով անձամբ իր քիչ մը անտարբեր տեղական հայ հասարակութեան որ գոնէ ըմբռնած լինելու է ուսման բարիքները, հակառակին հաւատալ կարելի չէ կարծեմ։ Իրաւամբ կարելի է առարկել թէ Առաջնորդ Ս. Հայրը այնքան կարեւոր ու տարածուն թեմի ամէն պէտքերուն հասնելու համար բաւարական անանձին է, պիտի առաջարկէի որ գոնէ մէկ հատ գործէ հասկցող, աչխատասէր ու ուսումնական վարդապետ մը ունենար իրեն օգնական-փոխանորդ քանի որ Առաջնորդ Հայրը հովուական այցելութեան ելնելու պարագային նոյն իսկ տեղական պարզ քահանայ մը իսկ չունի առժամապէս վարելու վանքի, առաջնորդարանի ու եկեղեցւոյ սուրբ պաշտօնական գործերը։

Ցաւելով վերջացնելէ առաջ ուրախութեամբ կը տեղեկագրեմ հունձքերուն լաւ վիճակը նահանգին ամէն կողմերը, որով ժողովուրդը առատութեան տարւոյ մը ամէն բարիքները պիտի վայելէ զուարթօրէն։

Գաղասիա, 26/8 Յնս. Գ. Գ. Փ.

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

16 Յունիս 1903

Ֆրանս. 3% (3% Français)	97	20
Ռէժի (Tab. Turcs)	372	50
Դոմպոյիո (R. Turque D.)	32	25
Երկաթուղի (Lots Turcs)	133	—
Պանք Օթթ. (Banque Ott.)	608	—
Թրանսվալ (Transvaal)	115	—

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՍԵՐՊԻՈՅ ՆՈՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ

Հեռագրական գործակալութիւնները կը ծանուցանեն թէ Սերպիոյ Ալեքսանդր թագաւորը մեռած ըլլալով, անոր տեղ իշխան Բիդրօ Գարաճորճեվիչ Սերպիոյ գահը բարձրացած է։

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Անգլիոյ մէջ նախարարական տագնապէ մը չի վախցուիր։ Մր. Չէմպըրլէնի համար պզտիկ բաներ են ասոնք։ Պօէրական պատերազմին բովանդակ պատասխանատուութիւնը իր ուսերուն վրայ կրող մարդը բնականաբար չուտով ընկճուելու խառնուածք չունի։ Մանաւանդ որ ընկճուելու պատճառ մըն ալ չկայ դեռ. իր մաքսային օրինագիծը Երեսփ. Ժողովին ներկայացուած չէ պաշտօնապէս. առաջարկութիւնը եղած է միայն, և Ազատականները, որոնք Մր. Չէմպըրլէնի վրայ իյնալու առիթը չեն փախցներ, կ'աշխատին անոր դէմ նիզակներ կոտրել։ Ազատ փոխանակութեան սկզբունքին վարժուած են Անգլիացիք 50 տարիէ ի վեր։ Բնական է թէ այդ սկզբունքին դէմ չարժում մը սպասուած ցնցումը առաջ պիտի բերէր հանրային կարծիքին մէջ։ Բայց այս փափուկ խնդրին մէջ անգամ Ազատականները դարձեալ ցոյց տուին իրենց արմատական անհամաձայնութեան տարրերը։ Իրենց ամէնէն կարկառուն դէմքերէն Լորտ Րօզպէրի չի կրնար վերջապէս հաստատուն ճիւղի մը վրայ կոխել և հոն կենալով երգել։ Երբեմն ամէնէն կարմիր Ազատականը կ'ըլլայ, երբեմն ալ Միութենական-Պահպանողական կուսակցութեան թմբուկը կը զարնէ ի մեծ վնաս իր պատկանած կուսակցութեան չահերուն։ Ասոնց պայմաններու և կեղծապահուստներու չուրջ թափառելու ճառ չի խօսիր։ Անգամ մը թուենք առաջական և երկրորդ անգամուն առաջին կարգի ջատագով մըն է Մր. Չէմպըրլէնի սկզբունքներուն և քաղաքականութեան։ Վերջին պատերազմին մէջ բոլորովին դատուեցաւ իր սովորական համախոհ կուսակցութենէն, և Բարլամէնթին մէջ չատ տկարացուց Ազատականներուն դիրքը։ Անցեալ չաբթու երկու ճառ խօսեցաւ. առաջինը ազատ փոխանակութեան ի նպաստ, երկրորդը դարձեալ նպաստաւոր, բայց քիչ չատ Մր. Չէմպըրլէնի ծրագիրը արդարացնող։ Այս պարագայէն զատ, կրնանք ըսած ըլլալ թէ ամբողջ ամառնային արձակուրդին մէջ Չէմպըրլէնի ծրագիրը կրնայ հասուննալ ամառնային տաք արեւուն ազդեցութեան տակ, մանաւանդ որ հետզհետէ քաղաքական հեռագիրներ կը սկսին բրիտանական գաղթավայրերէն ի նպաստ մաքսային միութեան Անգլիոյ և իր գաղթավայրերուն միջեւ։ Բարիզի թերթերուն ըսածները թէ Մր. Չէմպըրլէնի դիրքը խախտած է, մեծ կարեւորութիւն չունին Անգլիոյ հանրային կարծիքին առջեւ։ Անոր դիրքը ա՛յնքան զօրաւոր է հանրային կարծիքին առջեւ որ գերման և աւստրիական թերթերը չեն ծածկեր իրենց մտահոգութիւնը թէ կարելի է մաքսային օրինագծին յաջողութիւնը։ Չէմպըրլէն անձնական հաչիւ մը չունի իր այս օրինագծին մէջ, մարդը վաճառականութեամբ չի զբաղիր։ Պօէրական պատերազմին ատեն իր հակառակորդները ըսին թէ անոր համար պատերազմ ուզեց որպէս զի չահին այն զինագործարանները, որոնց կարեւոր բաժնետէրերէն մին ինքն էր։ Մաքսային խնդրին մէջ տեսակ զրպարտութիւն մը կարելի չէ ընել։ Եւ յետոյ Մր. Չէմպըրլէն իր անչահախնդրութեան մասին ա՛յնպիսի փայլուն ապացոյցներ տուած է իր հայրենակիցներուն, որոնք այսօր բովանդակ Բրիտանիոյ ամէնէն ազդեցիկ և անխուսափելի նախարարներէն մին կը համարին զայն, և յաճախ կ'ողջունեն իբրեւ ապագայ վարչապետը։ Եւ բոլոր իրողութիւնները ցոյց կուտան թէ Մր. Չէմպըրլէնի պիտի վիճակի օր մը այդ բարձր պաչտօնը։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՀՐԵԱՆԵՐԸ.—Ռուս կառավարութիւնը յայտարարեց թէ այլ եւս արտասահմանէ նպաստներ պիտի չընդունի Հրէից համար, և թէ Ռուսիա բացէ ի բաց կը մերժէ ընդունիլ ո և է պատգամաւորութիւն ամերիկեան կառավարութեան կողմէ։ Մր. Րուզվէլդ պատգամաւորութիւն մը ղրկելուն կողմն էր գոհացում տալու համար ամերիկեան ժողովուրդին հրէական համակրութեան, բայց իր արտաքին գործոց նախարար Մր. Հէյ պարզեց նախագահին այդպիսի ընթացքի մը Ռուսիոյ վրայ ունեցած գէչ ազդեցութիւնը։

ԼՈՆՏՈՆԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑՆԵՐԸ.— Թագաւորին և Թագուհիին Ս. Պօղոս մայր եկեղեցին այցելութեան առթիւ 5000 անգլ. ոսկի հանգանակուեցաւ ի նպաստ Լոնտոնի հիւանդանոցներուն, որոնց մատակարարութիւնը մեծ մասամբ կամաւոր նուէրներով կ'ըլլայ։ Վերջին հաչիւներուն նայելով, Լոնտոնի բոլոր հիւանդանոցներուն տարեկան ծախքը մէկ միլիոն անգլ. ոսկին կ'անցնի։ Այս գումարին կէսը կը հայթայթուի կտակուածներէ և կտակուած գումարներէ, այսինքն ամէն տարի Լոնտոնի հիւանդանոցներուն համար եղած ծախքին մէն մի անգլ. ոսկիին 10 չիլինը կտակներէն կը հայթայթուի։ 467,000 ոսկի կը հայթայթուի կամաւոր նուէրներէ։ Հիւանդանոցներուն մէջ այս պահուս դարմանուողներուն թիւն է 2 միլիոն 98,905, որոնց հարիւրին 44ը վիրաբուժական դէպքեր, 31ը բժշկական, 25ն ալ տղայոց և մասնաւոր հիւանդութիւններ. Հիւանդներուն հարիւրին 33ը այր, 31ը կին և 28 տղայ են։

ՔԷՆԴՐԻՃԻ ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԸ Օրէնսգիտութեան պատուակալ աստիճան տուաւ Թագաւորին եղբօր Գօննօդի դուքսին, Քէնդըրպըրիի Արքեպիսկոպոսին, Մարէշալ Սըր Ճօրճ Հուայթի, ծովակալ Սէյմուրի, զօրավար Ֆրէնչի, զօրավար Կրէնֆէլի, զօրավար Հընթըրի, և հարիւրապետ Բրրսի Սքօթի։ Անգամ մըն ալ 15 տարի առաջ նշանաւոր ընտրելներու այսպիսի ցանկ մը առաջարկուեցաւ Համալսարանին։ Բայց անոնք պետական մարդիկ էին, ինչպէս Լորտ Սալզպրի, Մր. Պալֆուր, Լորտ Րօզպէրի և Լորտ Րէնտոլֆ Չըրչիլ։ Այս անգամ մասնաւորապէս բանակին և նաւատորմին կողմէ ներկայացուած էին ընտրելիները։ Բայց Լորտ Քիչնէր դեռ այս մեծ պատիւին արժանացած չէ։ Համալսարանին մէջ ամէնէն փայլուն ընդունելութիւնը եղաւ Լէտիսմիթի հերոսին՝ Սըր Ճօրճ Հուայթի, որուն երեսի վէրքին նշանները մեծ խանդավառութիւն առաջ բերին ներկաներուն մէջ։ «Լէտիսմիթ» երգը երգուեցաւ։ Նոյն ոգևորութիւնը յարոյց նաեւ զօրավար Ֆրէնչ, որուն Քէմպըրլիի պաչարումը վերցնելու համար ցոյց տուած քաջագործութիւնները դեռ չեն մոռցած Անգլիացիք։

ԱՆԿԼԻԹԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻԻՆ սկզբունքներու համաձայն աղքատ ծնողաց զաւակներուն դաստիարակութիւն տալու նպատակաւ կազմուած Ազգային Ընկերութեան տարեկան գումարման միջոցին, Քէնթըրպըրիի Արքեպիսկոպոսը ճառ մը արտասանելով, յայտարարեց թէ ամէն ժամանակէ աւելի կարեւոր է հոգ տանիլ աղքատ դասակարգի տղայոց կրթութեան։ Ընկերութիւնը իր հաչուոյն 21,651 աղքատիկ տղայոց կրթութիւն կը մատակարարէ, և ասոր համար տարեկան կամաւոր նուէրները 24,963 անգլ. ոսկի կը հասնին, բայց եկեղեցին հասարակաց գանձէն առնուած նպաստներն ալ հաչուելով, ընկերութիւնը տարին մէկ միլիոն անգլ. ոսկի կը ծախսէ կրօնական կրթութիւն ծաւալելու համար։ Ընկերութիւնը կազմուած է 90 տարիէ ի վեր և մինչեւ այս տարի 45 միլիոն անգլ. ոսկի ծախսըրած է իր նպատակին համար։

ՖԻԼԻԲԲԻՆՕ ՊԵՏ ՄԸ ԳԵՐԻ ԲՌՆՈՒԱԾ.—Ակինալտոյէն վերջ Ֆիլիբբինօ կղզիներուն ազդեցիկ պետերէն Կիլէրմօ եւս գերի բռնուեցաւ ամերիկեան ոստիկանութեան կողմէ, ծուղակի մէջ ձգելով զայն, ինչպէս ամերիկացի զօրավար Ֆընսթըն ըրած էր Ակինալտօն բռնելու համար։ Կիլէրմօ 15 տարիէ ի վեր կռուած էր Սպանիացիներուն դէմ։ Ամերիկեան բնիկ գաղտնի ոստիկանութիւն մըն բարեկամութիւն ձեւացուց Կիլէրմօյի հետ, և ըմբոստներուն միանալու պատրուակաւ պատօրէն սկսաւ մուտք գտնել անոնց բանակը, Րիզալ լեռներուն մէջ։ Երբ մտերմութիւն հաստատուեցաւ, ոստիկանը քանի մը ծպտեալ զինուորներ տարաւ Ֆիլիբբինօ բանակին կեդրոնը, և ամբողջը մէկանց գերի բռնեց։ Հիմակ երկու զօրաւոր պետեր միայն կը գտնուին Ֆիլիբբինօներու մէջ։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵՇԹԱ, 15 Յնս.— Երեսփ. Ժողովին մէջ ընդդիմադիր կուսակցութենէն Մ. Քօչութ յայտարարեց թէ իր կուսակցութիւնը կը պահանջէ կա՛մ զինուորներ և կամ զինուորական օրինագծերուն ետ առնուիլը։ Ասկա թէ ոչ կուսակցութիւնը պիտի պարտաւորի ա՛լ աւելի կտրուկ գործողութիւն մը սկսելու։ Վարչապետ Մ. Սէլ, ընդդիմադիր կուսակցութեան բուռն ընդմիջումներուն մէջ, պատասխանեց՝ այս վերջինը պատասխանատու բռնելով արդի կացութեան։ Յայտարարեց թէ վաղը բացատրութիւններ պիտի տայ։ Ընդդիմադիր կուսակցութիւնը այն ատեն պահանջեց վաղուան յետաձգել նիստը։ Ժողովը, տագնապալի կացութիւնը նկատի առնելով, մերժեց այս պահանջումը, ինչպէս նաեւ ընդդիմադիր կուսակցութեան բազմաթիւ խափանարար առաջարկները։

—Աւագաց Ժողովին նախագահ կոմս Սաքի, Երեսփ. Ժողովին նախագահ կոմս Աբբոնի, ինչպէս նաեւ նախկին վարչապետ Սաբարի՝ Վիեննա կանչուեցան, քաղաքական կացութեան վրայ տեղեկագիր տալու Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր։

—Վարչապետ Մ. Սէլ Ուըր. օր Երեսփ. Ժողովոյ նիստէն ետք, Վիեննա գնաց և Ծրթ. օր մասնաւոր ունկնդրութեան ընդունուեցաւ կայսրէն՝ օրուան կարեւորագոյն խնդրոց վրայ խորհրդակցելու համար։ Հունգարիոյ ներքին խնդրոց ձգտեալ վիճակին պատճառաւ մեծ կարեւորութիւն կը վերագրուի վարչապետին այս ուղեւորութեան։ Վարչապետը երէկ Բէչթա դարձաւ. Ուըրթ առտու Վարչապետ Մ. Սէլ, կոմս Եուլիուս Անդրաշի և նախագահ կոմս Աբօնի երկար խորհրդակցութիւն մը ունեցան։

ՄԱԼԱԿԱ.— Ճիպրալթարի նեղուցին մօտ, Ճէնէրալ Հօր յածանաւին ռազմափորձերուն միջոցին, Թորփիլարձակ խողովակ մը պայթեցաւ արկածով։ 3 նաւաստի մեռան և 4 հոգի վիրաւորուեցան։

ԲԱՐԻԶ.— Երեսփ. Ժողովը 3ի դէմ 652 ձայնով քուէարկեց ծեր գործաւորներուն պարտաւորիչ կերպով նպաստ տալու օրէնքը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Կը ծանուցուի թէ Նոր նաւատորմի մը չինութեան համար 700 միլիոն բէզէդասի փոխառութեան նկատմամբ Սպանիոյ կառավարութեան և օտար դրամատէրներու Սէնտիքայի մը միջեւ կատարուած բանակցութիւններն անյաջողութեան մատնուած են։

ՀՌՈՄ.—Լէօն ԺԳ. որոչեց Հայ թեմական եպիսկոպոս մը կարգել Կովկասի Հայ կաթոլիկաց համար, և այս մասին դիմում պիտի ըլլայ Ռուս կառավարութեան։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

ՍԿԻՒՏԱՐԻ ՎԱՐԺԱՐԱՆՆԵՐԸ

Հաւաստի աղբիւրէ լուր կը տրուի մեզ թէ Ս. Խաչի, Իճատիէի և Նոր Թաղի դպրոցներու միացման խնդիրը այս անգամ ալ գործնական արդիւնքի մը պիտի չյանգի։ Իճատիէցիք կ'առարկեն թէ իրենք չատ աչխատութենէ վերջ հազիւ կրցած են կանոնաւոր կացութեան մը վերածել իրենց նախակրթարանը։ Քանի որ, կ'ըսեն, Թաղային մատակարարութիւնը նոյն չէ, և իւրաքանչիւր Թաղ իր ուրոյն Թաղային մարմինը ունի, դժուար է որ համերաշխութիւնը պահուի մինչեւ վերջը, և դիւրին է ենթադրել թէ Թաղային նոր ընտրութիւններու պարագային, Նոր եկողներուն մէջ կրնան գտնուիլ այնպիսիներ որոնք հին Թաղականներուն համամիտ չըլլան, և գործը վերածել փախաքին հին վիճակին, և աւելի նոր կացութեան մը առջեւ պիտի գտնուին։ Այս և այսպիսի առարկութիւններ կ'ընեն Իճատիէցիք, և Ս. Խաչի Թաղեցիներէն մեծ մաս մը եւս համամիտ է անոնց առարկութիւններուն։ Նոր Թաղեցիք ալ իրենց իւղովը կը տապկուին, և կ'աչխատին համեստ այլ հաստատ կրթութիւն մը տալ Թաղին մեծ մասամբ աղքատիկ ուսանողներուն։ Ուստի դպրոցական միութեան գործը, որուն վրայ չատ խօսուեցաւ վերջերս, իրականութիւն պիտի չգտնէ։

Սակայն իրողութիւն մը կայ, որ տարակոյս չի վերցներ. ա՛ն է՝ Ս. Խաչի վարժարանին մէջ աղջկանց լրացուցիչ դասընթացքին հաստատութիւնը։ Նորընտիր Հոգաբարձութիւնը, Թաղ. Խորհուրդէն քաջալերուած, ինքն ալ գործունեայ տարրերէ բաղկացած, որոչած է յառաջիկայ տարին հաստատել այդ Լրացուցիչը։ Իճատիէցիք տրամադրութիւն ցոյց տուած են աջակից գտնուիլ այդ մասին, աղքատիկ ուսանողուհիներու ի հաչիւ դրամական գումար մը յատկացնել Ս. Խաչի Լրացուցիչին, Իճատիէի Թաղէն ալ յարմար աղջիկները հոն ղրկել, և այսպէս կերպով մը կրթ. միութեան գործին մարմին տալու ձեռնարկել։ Ս. Խաչի Հոգաբարձութիւնը, որ արդէն դպրոցական բարեկարգ վիճակի մը վրայ հասած է, պիտի աչխատի նորագոյն սիօրինութիւններ ընել, որոնց յաջողութեան հաւաստիքն է Հոգաբարձութեան և Տեսչութեան համերաչխութիւնը։ Աղջկանց Ծաղկոցը և Մանկապարտէզը ի մի պիտի ձուլուին մէկ չէնքի մէջ։ Տեսուչ Գարեգին էֆ. Դավթեան տեղեկագիր մը մատուցած է Հոգաբարձութեան ի մասին մանկապարտէզի նորոգման և դասարաններու յարմարագոյն բաժանման։ Յառաջիկայ արձակուրդին մանկապարտէզի սանները վարժարան պիտի փոխադրուին, և Թաղ. Խորհուրդը պիտի սկսի վերանորոգել մանկապարտէզին չէնքը։ Վերջապէս տարակոյս չկայ թէ Թաղ. Խորհուրդին, Հոգաբարձութեան և Տեսչութեան բարի տրամադրութիւնները պիտի պսակուին ակնկալուած արդիւնքներով, և կրթական պտղալից չրջանը պիտի չարունակուի նաեւ այսուհետեւ առաւել հոգածութեամբ, և աղջկանց Արհեստանոցի և Լրացուցիչի օգտակար նորութիւններուն չնորհիւ Սկիւտարի կրթական մակարդակը աւելի պատուաբեր պիտի ըլլայ այդ բազմահայ Թաղին համար։ Մանկապարտէզի Հանդէսին առթիւ կարդացուած պաչտօնական տեղեկագիրը այս քանի մը տողերը ներչնչեց մեզի, որ կրթական գործին յառաջացման փափաքով կը սպասենք բարի բարի որոչումներուն գործադրման, որուն առաջին ծափահարողը պիտի ըլլայ Մանզումէ։

ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԸ երէկ գումարուեցաւ Պատրիարքարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Հօր և ատենապետութեամբ Տ. Գրիգորիս Արք. Յովհաննէսեանի։ Ներկայ էին Տ. Վահրամ Արք. Մանկունի, Տ. Գաբրիէլ Եպսկ. Տ. Կարապետ Սէթեան, Տ. Կարապետ Սամուէլեան և Տ. Յովհաննէս Շահպազեան Ա. քահանաները։

1. Արմաչու դպրեվանքին փոխ տեսուչ Տ. Թորգոմ Վրդ. Գուչակեան գաւառական պաչտօն մը խնդրած էր։ Ժողովը հարկ դատեց նախապէս հաւանութիւնը առնել Արմաչի վերատեսուչ Տ. Եղիչէ Եպսկ. Դուրեանի։

2. Սամաթիոյ աւագերէց Տ. Յովհաննէս Ա. քհնյ. Շահպազեան հրաժարական մատուցած էր աւագերէցութենէն։ Ժողովը մերժեց հրաժարականը։

3. Գալաթիոյ առաջ. տեղապահը Տ. Խոսրովէլ Վրդ. Պօլեան տեղեկագրած էր թէ իր վիճակին մէջ առանց առաջնորդարանի գիտութեան չհաս նչանախօսութիւններ կը կատարուին։ Ժողովը որոչեց որ ասկէ ետք ամէն նչանախօսութիւնները կատարուին ուղղակի առաջնորդարանին մէջ, իսկ եթէ տեղւոյ հեռաւորութիւնը արգելք ըլլայ, այն ատեն գլխաւոր քաղաքներու մէջ գործակալ քահանաներ հաստատեն այդ նպատակաւ և առանց առաջնորդարանի գիտութեան կատարուած ամէն նչանախօսութիւններ և պսակադրութիւններ անվաւեր պիտի համարուին և պսակադիր քահանաներն ալ պատժոյ պիտի ենթարկուին։

4. Գանտիլլիի եկեղեցիին վրայ ձեռնադրուած նորընծայ Տ. Եղիազար քհնյ. Աչճեան իր անդրանիկ պատարագը մատուցած ըլլալով, ներկայացաւ Ժողովին ուր Ս. Պատրիարք Հայրը գեղեցիկ յորդորական մը և աղօթք խրատական մը խօսեցաւ նորընծային, անոր պարտականութիւնները գծելով։ Ժողովը արժան դատեց որ ժամանակ մը Գուզկունճուգի աւագերէցին հսկողութեան ներքեւ հրահանգուի իր պաչտօնին և պարտքին կիրառման մասին։ Իսկ Գանտիլլիի եկեղեցին համար որոչուեցաւ առժամապէս Գուզկունճուգի Տ. Գրիգորիս քահանան ղրկել։

Ժողովը զբաղեցաւ նաեւ ամուսնական խնդիրներով։

ԵՐԷԿ ԱՌՏՈՒ Ս. Պատրիարք Հայրը Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ նախագահեց Սանտարեանց Յանձնաժողովին և զբաղեցաւ անոր վերաբերեալ կարգ մը խնդիրներով։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔ Հայրը Կիրակի օր Պէօյիւքտէրէի մէջ այցելեց Մանուկ Սմբատեան, Տիրան Կիւմիւչկերտան, Եդուարդ Գարակէօզեան, Տօք. Վազարոսեան, Յարութիւն Ասլանեան, Եղիա Շահպազ և Գառնիկ Կիւլպէնկեան էֆէնտիներու բնակարանները։

ՇՈՒՇԻ մէջ Մանուկ Յիսուսի անուամբ 268 րուբլի հաւաքուեր և ղրկուեր է Պատրիարքարան։

ՍԵՒԷՐԷԿԻ ազգայինները դարձեալ խնդրած են Պատրիարքարանէ որպէս զի իրենց թեմը Ուրֆայէն բաժնելով Տիարպէքիրին միացուի։

Տ. Տ. ԲԱՐԳԷՆ և Գնէլ Ծ. Վ. ները այսօր Ս. Պատրիարք Հօր կողմէ Իւսկիւտարի ամերիկեան աղջկանց վարժարանին մէջ կատարուելիք ամավերջի հանդէսին ներկայ պիտի գտնուին։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ արձանագրութեանց դիւանի տեսուչ Մկրտիչ էֆ. Մելիքեան, այսօր «Միացեալի» ունեցած Մայրենի լեզուի գրքերը՝ —որոնք Հիւանդանոցի Մեծ Նոր Խանի գրասենեկին մէջ կը գտնուին— քննելով անոնցմէ կէսը Պիպէռճեան էֆ.ի պիտի յանձնէ, Նպաստից յանձնաժողովին որոչման համաձայն, և մնացածն ալ Պատրիարքարան պիտի ղրկէ։

ՊՍՏՕՆԱԿԻՑ մը կը գրէ թէ՝ այս աչնան եպիսկոպոս պիտի ձեռնադրուին Բաղէչի Առաջնորդ Տ. Եզնիկ և Տիարպէքիրի Առաջնորդ Տ. Եզեկիել Ծ. վարդապետները։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ Թղթաբերով ստացանք խնդրութեամբ լուսանկար գեղատիպ պատկերներ՝ Սեւէն խրկուած մեր վաստակաւոր աչխատակից Սողոմոն էֆ. Գուլումճեանի կողմէ։ Այդ պատկերները կը ներկայացնեն մեծադիր սուրբաթագերու վրայ, 1. Կիլիկիոյ Մայր Տաճարը ի ներքուստ աւագ խորանին, և ճառերուն համախումբ պերճութեանը հետ, ուր քովընտի կը կախուի կաթողիկոսանիստ չքեղ աթոռը։ 2. Օծման արարողութիւնը՝ բիւրաւոր ջերմեռանդներու համախմբումովը, ուր բազմութեան գլուխները մանրադիտական փոքրութիւններ առած են և ուր դէմքեր յափչտակութեան գերագոյն աստիճանի մը մէջ պաղած կը միան դէպ ի կեդրոնը, ուրտեղ օծումը տեղի կ'ունենայ եպիսկոպոսներու և վարդապետներու չուրջպատումովը. երրորդն երկրորդին աւելի ընդարձակուածը, Ն. Ս. Օծութեան բազկատարած և ծնրադիր վիճակին մէջ, իսկ չորրորդը սրբալոյս միւռոնի օծումը նոյնպէս սուտար բարեպաչտներու ներկայութեանը։

Սողոմոն էֆ. որ օրը օրին Մանզումէի ընթերցողներուն հրամցուց չարքը իր թղթակցութիւններուն,—հոն, կուռ և նկարագեղ, հեռագիրներով ու նամակներով —այս անգամ անմահացուցած կ'ըլլայ նկարներուն ամէնէն սիրունը ուզած է ընել այդ լուսատիպ պատկերներով անմահացնելով այդպիսի կրօնաբոյր վեհ փուռան մը յիչատակը, որուն համար թերթիս Տնօրէնը, Քասիմի և Թէոդիկ հետ կը փութայ իր տաք չնորհակալութիւնները ծրարել աստանօր՝ իր աչխատակցին հասցէին։

ՏՕՆ ԿԱԹՈՂԻԿԷԻ և Ս. Էջմիածնայ 1609 ամեակին առթիւ, յառաջիկայ կիրակի, Սկիւտարի Ս. Կարապետ եկեղեցին մէջ, Տ. Ներսէս Վարդապետ Դանիէլեան հանդերձեալ է հանդիսաւոր Ս. Պատարագ մատուցանել, և իր ծանօթ պերճախօսութեամբը քարոզ մը պիտի խօսի օրուայ Յոբելեանին առթիւ։

ԳՈՆԵԱ Աղասարայի թաղապետական բժիշկ Տօքթ. Յակոբ էֆ. Ալեանագեան անցած չաբթու վիրաբուժական գործողութիւն մը կատարեր է չորս տարեկան տղու մը վրայ որուն միզանցքէն քար մը հաներ է կաղինի խոշորութեամբ։ Տօքթէօրին մարդասիրական զգացումներուն հետ վիրաբուժական ու բժշկական ճիւղին մէջ ունեցած ձեռնհասութիւնը կը գնահատուի Աղասարայի ամէն դասակարգի բնակիչներէն, որոնք սէր ու յարգանք կը տածեն իր նկատմամբ։

ՆԱՐԼԸ-ԳԱՊՈՒԻ դպրաց դասուն հիմնարկութեան 21րդ տարեդարձին առթիւ յառաջիկայ Ս. Պատարագ պիտի մատուցուի այս կիրակի Թաղին եկեղեցին մէջ և մասնաւոր հանդէս մը տեղի պիտի ունենայ։ Այս դպրաց դասը պէտք եղածին պէս կ'աչխատի եկեղեցին պայծառութեանը, Արչակ էֆ. Հիսարեանի դպրապետութեամբ։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ երեք միացեալ թաղերու Ազգաստանեանը, իր անտոկին անձուկ վիճակը բարւոքելու նպաստաւ, որոշած է թատերական ներկայացում մը տալ աջակցութեամբ Կարգադիր Մասնախմբի մը, Յունիս 8ի կիրակի օրը, Բերա Թէփէ-պաչըի թաղապետական թատրոնին մէջ, ինչպէս արդէն գրած էինք։

Տոմսակ գնելու կամ ո և է գիտողութեան համար պէտք է դիմել Սամաթիա Համամի դէմ Քրէտի Լիոնէլ կից Յովսէփ էֆ. Փափազեանի վաճառատունը։ Վերադարձուելիք տոմսակները միչտ վաղը ընդունելի կը նկատուին։

Ս. ՓՐԿՉԻ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ազն. Մկրտիչ էֆ. Մանուկեանի ընդ Ազն. Օր. Եօժէն Առաքելեանի ամուսնութեան առթիւ փոխան ծաղկեփնջի հետեւեալ նուիրատուութիւններն եղած են Հիւանդանոցիս. Ազն. Գրիգոր էֆէնտի Եվրէնեան 108 ղր. Ազն. Տէր և Տիկին Ծիվան էֆ. Մանուկեան 216։ Գումար 324 ղր.

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

ԳՕՆԻԱ, Մեծ. Մկրտիչ էֆ. Մի...եան.— Զօգգարեան էֆէնտիի բաժնեգինն ու Նարեկին կողմի ընդունեցինք։ Նարեկը Սէմէրճեան էֆէնտիի յանձնեցինք և թերթերը ղրկել այս օրուընէ։

ՔԱՍԻՄԻ տեղական վէպերէն մէկը ցանկ տպուած է իբր գիրք՝ հետեւաբար կարելի չէ ձեր այդ փափագը առ այժմ։

ՏԷՎՐԻԿ, Մեծ. Նչան էֆ. ...եան. Ձեր ղրկած դրամը գանձուած է Մայիս 31ին և Նարեկն ալ նոյն թուականով ձեզ ղրկուած. երէկուան պատասխանը թիւրիմացութեան մը արդիւնք է։

ԲԵՐԱՅԻ ԲԱԺԱՆՈՐԴՆԵՐՈՒՆ

Մեր Բերայի ցրուիչը փոխուած ըլլալով, այն Մեծայարգ բաժանորդներն որ կանոնաւորաբար չեն ստանար իրենց թերթերը, թող հաճին իմացնել խմբագրատանս։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՀՐԱՊԱՐԱԿ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ

(1903 Յունիս 3/16 Երեքշաբթի)

ՑՈՐԵՆ

Սերթ էքսթրա, օսման	38 ֆր.
» միջին տեսակ »	35-37 »
Յիմակ Ա. լիպրայէն պակաս	7¼ ղշ.
» Բ. »	7½ »
Խմիլիէթ (կատն) »	8¼-8½ »
» (համապով) »	9¼-10 »

Այսօր ժամանց 5 վակոն ցորեն [illegible]։

ԱԼԻՒՐ

Եզական քրիմ Ա. պարկը	74 ղշ.
» » Բ. և Գ. »	71-73 »

ԹԵՖ

Օխան 15 փարա։

ԳԱՐԻ

Աղէկ տեսակը 12-12¼ ղշ. գրիւը
Երկրորդ » 11½-11¾ »

ՄԻՍԻՐ

Օխան 31-32 փարա։

ՆՇԱՆ

Խալիֆահմը Սալթանաթը Սէնիյէ-ջի օլմալարընա մէպնի, Ալմանիա տէվլէթի ֆէխիմէսի զապըթանընտան Ալմանիա բիյատէ էնօախտս մէքթէպի մուտիրի միրալայ Կէօխլէր վէ Թօփճու խմիքքամս մէքթէպի մուտիրի միրալայ Ձէրէ իքինճի րիւթպէտէն Օսմանի նշանը ալիսի իհսան պույրուլմուշ տըր։

ԹԷՊԼԻՂԱԹԸ ՌԷՍՄԻՅԷԷ

Իսքէնտէրիյէտէ Մայիսը Ռումինին 29 վէ 30ընճը կիւնլէրի վէպա իլլէթինտէն 4 քիշի միւսապ օլարագ, իքիսինին խասթալըգլարը՝ վէֆաթլարընտան սօնրա թէպէյյիւն իթմիշ վէ մէթբաի Մըսըրիյէնին պաղը մահալլէսինտէ տախի իլլէթը մէզգիւրէ տէնին ալամէթ սրաս ըլը կիրիլմէքտէ օլտուղու անլաշըլմասընա պինաէն Թէսպարիյէ թէխաղէր թէհաֆուզիյէնին ալըր տէրէճէ տահա Թէշտիտինէ լիւզում կէօրիւլմիւշտիւր, գըյմաթ Մըսըրիյէնին ալըրը Սէֆիրտէ աէվահիլի վարիտէնի գալգըմտա մէվգուֆ 4 կիւն զարանթինա, 31 Մայիս սէնէ 319 Թարիխինտէն իթիպարէն չըգզամագլարը չամիլ օլմագ իւզրէ 5 կիւնէ իպլաղը վէ Սուէյզ վարիտէյինին տախի Թարիխը մէզգիւրտէն իթիպարէն 24 սաաթ իհտիյաթ գարանթինասընա վազը վէ Թէտապիրը Թէպախուրիյէ իլէ պէրապէր իթիաֆը Փար նիզամնամէսի ահքեամընը քեմաքան թաթպիք վէ իճրասընա գըյմա օլունուդ մասը խուսուսլարընա Մէճլիսը Ումումը Սըհհիյէէէ գարար վէրիլմիշ մուգթէզիյաթը իֆա գըլընմըշ տըր։

* * *

Ալմանիա, Ֆիլէմէնկ, Բօրթիքէզ, Իսքէնտէրիյէ հիւքիւմէթը վէ Մըսըր Թօլթիյէթի վէ Պուլկարիստան էմարէթի վէ Ռումէլիի Շարքի էյալէթի իլէ սաղըրա իւզուլըննտան վէ Ակէճ Թօնելսնտա քօնսթա խտարէլէրի իլէ հալիյէ Մարտինտան իթիպարէն Թունտան քօնթա հավալէնամէլէրինին Թէրհինէ պէտս վէ միւպատէլէթ օսուղը կիդի, պու քէրրէ տէ կէթեմուղը էֆրէնճի պիրինտէն իթիպարէն Ռումանիա քօնթա խավալէնամէ Թէաթիսինէ պաշլանաճաղը՝ Թէլէկրաֆ վէ Փօսթա նէզարէթը ալիյէսինին խպարը իւզէրինէ իլան օլունուր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԲԱՐՁՐ. ԽՏԻՎԻՆ ՄԵԿՆՈՒՄԸ.

Բարձր. Խտիվը երէկ Եւրոպա մեկնեցաւ Բրէնչիբէզիա Մարիա շոգենաւով։ Ն. Բարձրութեան հետևորդներն ալ նոյն շոգենաւով մեկնեցան։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ.—Շքօտքոյէ կը գրեն թէ կուսակալ Հայտար փաշա վերջերս այցելեր է բերդը, մաքսային պաշտօնէութեան, զինուորական հիւանդանոցը և Թնդանօթաձիգներու զօրանոցը։

—Կիրակի իրիկուն Սօֆիա բերուեր են Փիլիպէնէոլիի մէջ, սահմանագլուխին վրայ, ձերբակալուած 10 Պուլկարներ, հսկողութեան տակ։

—Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ կ'ըսէ թէ Ռումէլիի նահանգներէն զրկուած տեղեկագիրները կը ծանուցանեն թէ կատարեալ անդորրութիւն կը տիրէ և թէ վարչական միջոցներ ձեռք առնուած են ու խղճմտութեամբ պիտի գործադրուին։

—Նաչովիչ էֆ. հոս եկած էր մի միայն Թարգման կանգնելու համար Կայս. կառավարութեան մօտ՝ Պուլկարիոյ հաւատարմական անկեղծ դիտաւորութիւններուն։

—Բարձրագոյն հրամանաւ, ամենամեծ խնամք պիտի տարուի Եւրոպական Թուրքիոյ նահանգներուն պաշտօնէից ընտրութեան։

—Ռումէլիի նահանգներուն ընդհ. քննիչ Հիւսէին Հիլմի փաշա Բիդալար, Մալիթիա և Հաճի գիւղախումբերուն մէջ հաստատուած տասը տարրական դպրոցներուն համար ուսուցիչներ անուաներ է։

ԿԱՅՍ. ԽՐԱՏԵՈՎ, 16,800 ղրուշ յատկացուեցաւ ծովեզերքէն մինչև Ուն-Գարանի զինուորական ջաղացքը տանող ճամբուն երկաթները նորոգելու համար։

ՀԱԼԷՊԻ Ատանայի և շրջականներուն զօրախումբերուն արտասովոր հրամանատար Ալի Մուհսին փաշա, Կայս. Իրատէով, արտօնուեցաւ Սիւէտիէ երթալու, գործերու առժամեայ վարչութիւնը թողլով 10րդ կիսաբաժնին հրամանատար Պէքիր փաշայի։

ԿԱՅՍ. ԻՐԱՏԷ մը հաւանութիւն յայտնեց Իզմիրի, Սելանիկի և Դամասկոսի մէջ ղանազան ձեռնարկներու իրականացման համար կազմակերպուած օսմ. ընկերութեան կազմ. կանոնագիրին։ Այս ընկերութեան դրամագլուխը, 2,500,000 ֆրանք պիտի ըլլայ։

ՆԱԶՈՎԻՉ ԷՖԷՆՏԻ, Պուլկարիոյ ելմտական նախկին նախարարը, մայրաքաղաքէս մեկնեցաւ Սօֆիա։

ՄԷՃԻՏԻԷ մարտանաւը, որ Ամերիկայի, Քրամբ Նաւարանին յանձնարարուած է, պիտի ունենայ Վիքքըրզ Մաքզիմ Թնդանօթներ։

—Կայս. Իրատէով Արքունի Թնդանօթարանին մէջ իբրև նմոյշ ծառայելու յատկացուած և Արմսթրօնկի գործարանին յանձնարարուած բերդերու յատուկ 21 հարիւրամեթր տրամագիծով Թնդանօթը քիչ օրէն հոս պիտի հասնի։

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՍ փողոցներուն ոռոգման համար քաղաքապետութեան և Ջուրի ընկերութեան միջև բանակցութիւնները վերջացան։

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ կառավարութիւնը Բ. Դուռնէն արտօնութիւն խնդրեց որ «Միութիւն» դպրոց մարտանաւը Տարտանէլի նեղուցէն անցնի, ուսումնասիրական պտոյտի մը ձեռնարկելու համար ծովային դպրոցի աշակերտներով և այցելելու համար Պիրէոն, Աթէնք, ինչպէս նաև Արշիպեղագոսի քանի մը նաւահանգիստները։

ՀԵԼԼԷՆ կառավարութիւնը հաղորդած է որ, մաքսային կանոնագիրին Յրդ յօդուածին համաձայն, հելլէնական նաւահանգիստ մը մտնող օտար նաւերը պարտաւորուած ըլլան, չոգենաւին Թուղթերուն հետ, ներկայացնել նաև ճամբորդներուն և նաւաստիներուն բացարձակ պէտքերուն սահմանուած պաշարներուն մէկ ճիշդ ցուցակը։ Անոնք որոնք չի պիտի համաձայնին այս կարգադրութեան, տուգանքի պիտի ենթարկուին։

ՀԱՑԿԵՐՈՅԹ.—Առջի գիշեր Կայսերական Պալատան մէջ կոչունք մը տրուեցաւ ի պատիւ Բարձր. Խտիվին։ Ն. Բարձրութիւնը, հիւրամեծար Հիւսնի փաշայի և Վասըֆ պէյի հետ, արքունի Ռէճայիէ շոգենաւով ժամ 11 ½ին Չպուզլուէ Տոլմապաղչէի մէկի-թին քարափը հասաւ, ուսկից պալատական կառքերով Եըլտըզի Կայսերական Պալատը գնաց և պատիւ ունեցաւ Վեհ. Կայսեր ներկայանալու։ Կայսերական կոչունքէն վերջ, որուն մասնակցեցան նաև Բարձր. Մեծ—Եպարքոսը, Դատական նախարարը, Սպարապետ փաշան, Պետական Խորհրդոյ նախագահը, Արտաքին և Ներքին գործոց նախարարները, Արքունի Թնդանօթարանին Միւշիրը, Ելմտական, Էվգաֆի, Առևտրական և Հանրօգուտ շինութեանց նախարարները, Եպարքոսական խորհրդականը, Կայսերական Պալատան պաշտօնատարները և Բարձր. Խտիվին հետևորդ պաշտօնատարները։ Ն. Բարձրութիւնը ժամ 2 ½ին իր Չըպուքլուի ապարանքը վերադարձաւ Ռէճայիէ շոգենաւով։ Կոչունքի միջոցին, Կայսերական Նուագախումբը ախորժալուր եղանակներ կ'ածէր։

ՊԷՐՈՒԹԻ մէջ մեռաւ, 7րդ զօրաբանակին 13րդ կիսաբաժնին հրամանատար Կովկասցի Պէքիր փաշա։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԱԿԱՆ նախարարութեան Թնդանօթարանի բաժնին պաշ-քեաթիպ Սալիհ պէյ առջի օր մեռաւ իր Նէնի Պալաչէի բնակարանին մէջ։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Ամսոյս 14ին Աղեքսանդրիոյ մէջ 1 դէպք, Թուքի մէջ 1, Պէնիմազարի մէջ 1 դէպք։ Դամասկոսի մէջ. 12ին Իսքէյաի մէջ պատահեր է 1 դէպք և երեք մահ։ Բատուի մէջ 2 դէպք, որոնց մէկը մեռած։ Ջէպալանի մէջ, 1 մահ։

—13ին, 1 դէպք Բաթմանի մէջ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՍ.— Սօֆիայի Թերթերը կ'ըսեն թէ պուլկար պատերազմական նախարարութիւնը որ իր պէտքերը Աւստրիայէն կը հոգար, այսուհետև ֆրանսական գործարաններուն պիտի դիմէ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. Պանքային Տնօրէն Մ. Կ. Օպուանօ Բարիզ դարձաւ առջի օր Պերլինէն, ուր երեք օր մնացած էր Միացումին և ուրիշ յարակից գործերու համար։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍՏԸ.—Հոլանտայի կոզակից իշխանին նախագահութեանը տակ ճարտարագէտներու արքայական կաճառին նիստին մէջ այս ամիս բանախօսութեան մը նիւթ եղաւ Հայտար փաշայի նաւահանգիստը։ Ժողովին ներկայացուած յատակագծերը և լուսանկարները ելեքտրական ցոլացիկներով քննուելով, կաճառին քարտուղարը պարզեց այդ աշխատութեան կարևորութիւնը որ ի գլուխ հանուեր Վալտօրֆ հոլանտացիի եղբայրներուն հսկողութեան տակ և անոնց ծրագիրներուն համեմատ։ Խօսուեցաւ մանաւանդ քարափին և Թումբին կառուցման վրայ որ կը համապատասխանէ արդի ժամանակներու բոլոր մասնագիտական պայմաններուն։ Այդ նաւահանգիստը պիտի նկատուի Արևելքի ամէնէն գործնական և լաւ զետեղուած հանրային շինութիւնը։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Նախարարաց Խորհուրդը պաշտօն ստացած էր ուսումնասիրել առաջարկութիւն մը, որուն համեմատ իւրաքանչիւր մահմետական առնուազն 5 ղրուշ պիտի նպաստէր Հիճազի երկաթուղիին հանգանակութեան։ Իսկ իւրաքանչիւր ոք ազատ է իր դրամական կարողութեան համեմատ աւելցնել աւելի նպաստել։ Այս առաջարկութիւն ընդունուեցաւ, ինչ որ ապացոյց մ'է թէ մահմետականք պիտի փութան նպաստել այս գործին որուն համար ամէն ոք երախտապարտ է Վեհ. Սուլթանին։ Հետևաբար Կայս. Իրատէ մը կ'արտօնէ հանգանակութեան տոմսեր հրապարակ հանել։

ԱՀՄԷՏ ՖԱԽՐԻ ԷՖ. 50 տարուան համար մենաշնորհ կը խնդրէր մայրաքաղաքիս և նահանգներուն գլխաւոր քաղաքներու մէջ ծանուցումներ ընելու։ Իր ազդերը պիտի փակցնէ փողոցներուն անկիւնները և հրապարակներու մեծ շէնքերուն վրայ։ Կառավարութեան շահերուն դէմ բան մը գրուած պիտի չըլլայ ազդերուն մէջ։ Զուտ շահէն % 10 քաղաքապետութեան պիտի տրուի։ Խնդրագիրը յանձնուեցաւ Ներքին գործոց նախարարութեան։

ՀԱՆԳԻՍՏԵԱՆ կոչուած գնդապետ Տքթ. Աթթա պէյ հանրածանօթ մանկաբարձ Տքթ. Էօմէր Աթթա փաշային հայրը, մեռաւ առջի օր Սկիւտար, Պաղլար պաշի։ Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ երէկ։

ԱՇԻՐԷԹՆԵՐՈՒ դպրոցին տնօրէն Նաահի պէյ, Կայս. Իրատէի մը համաձայն Մաքսային Ժողովոյ անդամ անուանուեցաւ ամսական 10,000 ղրուշով։

ԱՏԱՆԱՅԻ նահանգին արմտեաց տասանորդը անցեալ տարուան վրայ 800 հազար ղրուշ աւելիի այսինքն 3 միլիոն ղրուշի վարձակալութեան տրուեցաւ։

ՊԱԿԱՍ ՀԱՑԵՐ.—Քաղաքապետութիւնը, վերջերս Թաղապետական բոլոր շրջանակներուն շրջաբերական մը ուղղելով, կը ծանուցանէ թէ Քաղաքապետութեան կողմէ ուղղակի հանուած շրջուն քննիչներ մեծ քանակութեամբ պակաս հաց գրաւած են, ինչ որ ապացոյց մըն է թէ Թաղապետական տեսուչները իրենց պաշտօնին մէջ կը Թերանան, և փռապաններն ալ առիթէն օգուտ քաղելով, պակաս հացեր կը քշեն ժողովուրդին։ Թաղապետական տեսուչները այսուհետև անձնապէս պատասխանատու պիտի բռնուին եթէ աչալուրջ հսկողութիւն ի գործ չդնեն փուռերուն վրայ։ Նոյնպէս Պայթհանէ կոչուած տեղերը Թէև Թարմ հացերու վաճառումը խստիւ արգիլուած է, սակայն կարգ մը փուռեր իրենց հանած պակասակշիռ Թարմ հացերը նոյն տեղերը ղրկելով կը ծախեն։ Այսուհետև այդ կարգի տեղերը ծախուած Թարմ հացերը պիտի գրաւուին, և կրկնութեան պարագային մէջ, ոչ միայն հացերը պիտի գրաւուին, այլ և վաճառողները դրամական տուգանքի պիտի դատապարտուին։ Հացագործներու Լոնճային զեկուցուեցաւ հարկ եղած ազդարարութիւնը ուղղել փռապաններուն։ Թաղապետական տեսուչներն ալ պիտի պատժուին եթէ որոշեալ ժամանակէն առաջ իրենց պաշտօնատեղին լքանելով Թերանան իրենց պաշտօնին մէջ։

ՏԱՐ-ԻՒԼ-ԽԱՅՐ.—Պաշտօնական Զեկոյց մը կը ծանուցանէ թէ, առջի օր, հանդիսաւոր արարողութեամբ սկսած է նորոգութիւնը Ջէյնէպ հանըմի ապարանքին, որ Տար-իւլ-Խայրի պիտի վերածուի, և որուն բացումը պիտի կատարուի Վեհ. Կայսեր Գահակալութեան տարեդարձին օրը։ Կրթական նախարար Ճէլալ պէյ և նոյն պաշտօնատան Մէքթուպճի Սըրրի պէյ, ուրիշ շատ մը պաշտօնատարներու հետ, ներկայ գտնուեցան հանդէսին։ Նախ ապարանքին արտաքին դրան վրայ զետեղուեցաւ քառակուսի մարմար մը, որուն վրայ քանդակուած են Տար-իւլ-Խայր անունը և 1321 Թուականը, և ապա չորս ոչխարներ մորթուեցան։ Կրթական Ժողովին անդամ Խուլուսի էֆ. այս առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրաւ Կայսերական արևշատութեան համար։ Ներկաները ամէններով ձայնակցեցան։

—Նորոգելի ապարանքին հիմնական բաժանումները և նախնական ձևը փոփոխութիւն պիտի չկրեն, այլ քանի մը միջնորմներ պիտի վերցուին, որպէսզի աւելի ընդարձակութիւն տալու և ուսումնարանի, ննջարանի, ճաշարանի և զբօսարանի մասերը իրարմէ զատելու համար։ Ձեղուններուն զարդանկարները պիտի պահուին, և վերցուած միջնորմներուն տեղ գեղակերտ սիւներ պիտի զետեղուին։ Գետնայարկը բոլորովին մօզայիքով պիտի զարդարուի։ Առաջին յարկին վրայ գտնուած կանանցի ընդարձակ սրահը մզկիթի պիտի վերածուի։ Ապարանքին բաղնիքն ալ պիտի ընդարձակուի, և շէնքին ծայրը գտնուած մէկ Թևը մասնաւոր հիւանդարանի մը պիտի վերածուի։ Շէնքին բոլոր ներքին պատերը ու տախտակամածները պիտի նորոգուին. շէնքը ամբողջովին օդային կազով պիտի լուսաւորուի գիշերները։ Ձմեռներն ալ ֆալօրիֆէռի դրութեամբ պիտի ջեռուցուի։ Պարտէզին մէջ տաղաւարներ պիտի կառուցուին, իբրև գործանոց ծառայելու համար, ինչպէս նաև ընդարձակ մարմնամարզարան մը։ Տար—իւլ—Խայր ընդունուած անոք և անօգնական տղայոց պիտի ուսուցուին հետևեալ արհեստները. երկաթագործութիւն, Թիթեղագործութիւն, կօշկակարութիւն, կահագործութիւն,ատաղձագործութիւն, խոհարարութիւն, շաքարագործութիւն, ծաղրարարութիւն, քանդակագործութիւն, Թամբագործութիւն և պարտիզպանութիւն։ Իսկ գեղարուեստներէն պիտի ուսուցուին գծագրութիւն, գեղագրութիւն, երաժշտութիւն, փորագրութիւն են.։

—Կրթական նախարար Ճէլալ պէյ, Կայսերական Իրատէի մը համաձայն, շաբաթը երկու անգամ աչքէ պիտի անցընէ նորոգութիւնները, որոնց վրայ պիտի հսկէ։ Ճարտարապետ Վէտատ պէյ, որ նորոգութիւնները ստանձնած է, օրական 200 գործաւոր պիտի բանեցնէ, նորոգութիւնները Օգոստ. 19էն առաջ աւարտելու համար։

ՎԻԼՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ գահակալութեան տարեդարձին առթիւ, Վեհ. Կայսրը առջի օր շնորհաւորական հեռագիր մ'ուղղեց Ն. Կ. Վեհափառութեան, որ փոխադարձ հեռագրով մը շնորհակալութիւն յայտնեց։

ԿԱՅՍ. Դ. զօրաբանակին մէջ ծառայող գերման սպայ գնդ. Ֆոն Մէսմէր պէյ, Կայս. Իրատէով, Գերմանիա պիտի երթայ արձակուրդով։

ԲԵՍԻՂԸՏՀԱՆԷԻ գետաբերանին ջուրին վրայ Տ. Քամպուրօղլու կարևոր աշխատութիւն մը կը պատրաստէ։ Յովլային լուսանկարիչ Ալի Սամի պէյ Ճէնաէրէ-Գօղազի Ջրամբարին և շրջակայ վայրերուն լուսանկարները կը պատրաստէ, որոնցմով պիտի զարդարուի նոյն երկասիրութիւնը։ Լուսանկարներուն մէկ գեղակերտ ալպոմն ալ պիտի մատուցուի Վեհ. Կայսեր։

ՆՈՐ ԹՐԱՄՈՒԷՅ.—Միխալլըի բնակիչներէն Վասիլաքի էֆ, և ընկերները 60 տարուան մենաշնորհ խնդրած են, Միխալլըի մէջ Թրամուէյի գիծ մը շինելու համար։

ՎՈՍՓՈՐԻ եւրոպական եզերքին վրայ մինչև Ռուբու-Չէյմէ բոլոր Թաղերը օդային կազով և անկէ անդին քարիւղով կը լուսաւորուէին ցարդ։ Ջեռնհաս պաշտօնատան որոշմամբ Ռուբու-Չէյմէէ սկսեալ մինչև Ռումէլի-Հիսար եւս Թաղերը այսուհետև օդային կազով պիտի լուսաւորուին։

ՄԻՐՍԻՆԷ կը հեռագրուի թէ Տարսոնի բանտէն փախչող երկու Թուրք մահապարտներ վերջերս ձերբակալուեր են վիրաւոր, որոնցմէ մին Տարսոն տարուած պահուն ճամբան մեռեր է, իսկ միւսը նորէն յաջողեր է փախչիլ։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԱՌԱԻ-ՓԱԽԱԻ.—Ժօզէֆ և Սիւլէյման անուն երկու առաւ-փախաւներ, նախընթաց գիշեր, Գալլօնճուղուլլուքի մէջ ճաշարանէ մը գողցան 180 ղրշ. և ոսկի մատնի մը։ Ժօզէֆ Թարլա-Պաշիի մէջ ձերբակալուեցաւ, ուր վրայէն գտնուեցան գողօնները։

ԻԶՄԻՐՑԻ Եօրկի անուն չարագործ մը, որ Բերա, Թաքսիմ տան մը մէջ կատարած գողութեանը համար բանտարկուած էր Բերայի բանտին մէջ, առջի օր կրցաւ փախչիլ, երբ զինքը Դատական պաշտօնատունը կ'առաջնորդէին։ Եօրկի ձեռքերը կապած էր ապաշել կապերէն։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.— Բերա, Էլմա-Տաղ, Զարուհիի տունէն առջի օր, 17 ոսկիի գումար մը և 2 մետաքսեայ շրջազգեստներ գողցուեցան։ Տնեցիներէն ոմանք ձերբակալուեցան։

ԲԵՐԱՅԻ ոստիկանութիւնը տեղեկացաւ որ Տավիտ անուն մէկու մը չորս տարու աղջիկը Ռաշէլ, դէչ արարքի մը ենթարկուած է 15 տարու Մօրիզ անուն տղու մը կողմէ, որ զաւակն է Եւքսէք-Գալտըրըմ փողոց, Քամանօ խանը հաստատուած դերձակ Լէյպախի։

«Մանզումէ»ի հարցարանը կարդալ չորրորդ երեսը

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ

Այս գիշեր ժամը 6ին, Ղալաթիա, Խրխտոս եկեղեցիին քովի Լինարդի փողոցը Անգլիահպատակ Մալթեզ Զօրցոյի պատկանող քարակիր տան ներքևը վարձակալ Թաթավլացի Մոմավաճառ Սօկրաթի խանութէն կրակ ծագելով, հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ յիշեալ տունը և խանութը ապրանքներով այրելով հրդեհին առաջքը առնուեցաւ։

Հրդեհին ծագման պատճառը գիտցուած չէ։ Այրած խանութը և տունը անգլիական ապահովագրական ընկերութեան մը ապահովագրուած ըլլալը կը կարծուի։

ՍԱԿԱՐԱՆԱԿԱՆ

Բոլոր օտար բաժնեթուղթերուն սակերը, գրեթէ կամ նոյն և նման կը մնան և կամ փոքր անկում մը ունին մեր վերջին Սակարանականէն ի վեր։ Միայն օսմ. թուղթերն են որ, թէև քիչ կամ շատ եւեւէջ կ'ընեն, անկումներ կ'ունենան թէև մանր մունր, այլ դարձեալ բարձրացումի կը ձգտին։ Այսպէս, օր մը 8—10 փարա անկում, հետևեալ օրն ալ կրկինը բարձրացում, անանկ որ՝ արդէն այս ընթացքով 29 ղրշ.էն եկաւ 35 ղրշ.ի և տակաւին բարձրանալու հակամէտ է։ Եւրոպական Սակարանները օսմ. քոնսոլիտ կը քաշեն. բայց շատ վարպետութեամբ այս անգամ, այսինքն՝ մէկէն ի մէկ բարձր տարբերութիւններ չեն առաջարկեր, հապա՛ այսօր քանի մը սանդիմ, վաղն ալ նոյնչափ, միւս օր նմանապէս են.։ Հոս, մեր Սակարանին մէջ ալ, ամէն ժամանակէ աւելի աչալրջութեամբ և զգուշաւորութեամբ կը գործեն և ձեռքէ ապրանք հանել չեն ուզեր մի՛ գուցէ ուրիշ շատ մը անգամներու պէս, իրենք «բաց» մնան և գիներու յանկարծական արշաւով մը վնասուին և այս անգամ իրա՛ւ բացը մնան։ Երէկ իրիկուան դէմ՝ օսմ. քոնսոլիտէն նորէն բաւական վրայ դրաւ և բաւական գործառնութիւններ եղան՝ տաք ոգևորութեամբ։

ՄԻՀՐԴԱՏ ՀԱՅԿԱԶՆ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՔՈՆՍՈԼԻՏԸ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	34.24
Ամէնէն բարձր գինը	34.35
» վար գինը	34.27

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	ֆր.	130.¼
Երէկուան բարձր գինը		131.¾
» վար »		130.¼
Քարասի		497.
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբսիէն		267.50
Լոթիւոմ		80.
Պանք Նաս. Կրէտ.		430.
Շիրքէթը Խայրիյէ	Լ. Օ.	30.
Թրամվայի Բաժնեթուղթ	«	6.15
» պարտաթուղթ	ֆր.	481.
Թրամվայ	ֆր.	122.
Րէժիի բաժնեթուղթ	Լ. Օ.	374.
Անատոլ. երկ. բաժնեթ.	Ա. Ռ.	12.35
» պարտաթուղթ	ֆր.	525.
Օսմ. Ապահովագր. Ընկ.	Լ. Օ.	4.60

ՍԹԻԼԱՆՑ

Քօնսոլիտէ մէկ օրուան	Օսմ.	1.75
» ութը »	»	4.37½
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	2.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղշ.էն	ղշ. փր.
Մէճիտիյէ արծաթ	108.03
Նոր մէթալիք	104.10
Անգլիական ոսկի	110.
Ֆրանսական ոսկի	87.26
Քրիմից	51.06
Բօլ	90.
Ռուսլի Թղթադրամ	8.70
Լոնտոն 3 ամիս	110.37
Բարիզ	22.72

ԹԵՐԷԶ ՌԱՔԷՆ

ՀԵՂԻՆԱԿ

ԷՄԻԼ ԶՈԼԱ

ԺԹ.

Վիրաւորուած կը զգար ինքզինքը այն տխուր սփոփանքներուն մէջ, որոնք Թերէզին իրեն ապրիլ դեռ, երբ յանկարծ միտքը ինկաւ թէ կրնայ Թերէզին ձեռքէն հանել և մինակ մեռնիլ իր քովէն խմնաւ բազմոցին ներսը։ Այս վայրկեանէն սկսեալ բնաւ աչքին առջևէն անդին չէր տաներ իր եղբօրորդին, սարսափով ուսումնասիրեց մանկամարդ կնոջ ախորժութիւնները, և կը հարցնէր, կը փնտռէր ինքնիրեն թէ ի՞նչ կրնայ ընել արդեօք անոր համր յուսահատութիւնները բուժելու համար։

Այսքան ծանր պարագայի մը մէջ, հարկ զատեց իր վաղեմի բարեկամ Միշոյի կարծիքը առնել։ Հինգշաբթի իրիկուն մը, զանիկա իր խանութին մէջ վար դրաւ, և պատմեց անոր իր վախերը։

—Ես երկար ատենէ ի վեր կը կասկածիմ թէ Թերէզ քէն ըրած է, պատասխանեց ծերունին իր հին պաշտօնին չը քշուող կոշտութեամբ, և գիտեմ թէ ինչո՛ւ դէմքը դեղնած է և տխրած։

—Պատճառը գիտէ՞ք, ըսաւ փերեզակուհին։ Շուտ խօսեցէք։ Կրնա՞ք արդեօք բժշկել զայն։

—Օ՛, դարմանը դիւրին է, յարեց Միշօ խնդալով։ Ձեր եղբօրորդին կը ձանձրանայ, որովհետև իրիկունները մինակ է իր սենեակին մէջ, գրեթէ երկու տարիէ ի վեր։ Էրիկի պէտք ունի, աւելա աչքերէն կը տեսնուի.

Նախկին քոմիսէրին կոշտ համարձակախօսութիւնը ցաւ պատճառեց տիկին Ռաքէնի։ Կը խորհէր թէ Սէն-Ուանի սարսափելի արկածէն ի վեր իրեն միշտ աւելի դառն վէրքը դեռ կասկարմիր էր, դեռ անգութ էր մանկամարդ այրիին սրտին խորը։ Իր զաւկին մեռնելէն վերջ, անոր անանկ կուգար թէ Թերէզի յարմար էրիկ չի կրնար գտնուիլ, մինչդեռ ահա Միշօ քահ քահ խնդալով մը կը հաստատէր թէ Թերէզ էրիկի պէտքէն հիւանդ եղած էր։

—Շուտ կարգեցէ՛ք զայն, ըսաւ մեկնելու ատեն, եթէ չէք ուզեր բոլորովին չորցած տեսնել զայն։ Ահա ա՛ս է իմ կարծիքս, սիրելի տիկին, և դիւ չէ, հաւատացէք։

Տիկին Ռաքէն չկրցաւ իսկոյն վարժուիլ սա՛ մտածումին թէ իր զաւակը արդէն իսկ մոռցուած էր։ Ծերուկ Միշօն Քամիլի անունը անգամ չէր արտասանած, և կատակի կը զարնէր Թերէզի կարծեցեալ հիւանդութիւնը։ Հէք մայրը հասկցաւ թէ ինք մինակ կը պահէր իր սրտին խորը իր սիրեցեալ զաւկին կենդանի յիշատակը։ Լացաւ, իրեն այնպէս Թուեցաւ թէ երկրորդ անգամ մըն ալ մեռաւ Քամիլ։ Երբ աղէկ մը լալէն վերջ ալ յոգնեցաւ, ակամայ մտածեց Միշոյի խօսքերուն վրայ, կամաց կամաց վարժուեցաւ սա՛ գաղափարին թէ պէտք է քիչ մը երջանկութիւն գնել ամուսնութեամբ մը, որ իր փոխանց և որդեգրով յիշատակին համար, նորէն մեռցնել կը նշանակէր իր զաւակը։ Սակայն կը Թուլնար, երբ դէմ առ դէմ կուգար Թերէզին, որ միշտ տխուր էր և դէմքը կախած, խանութին սառուցիկ լռութեան մէջ։ Տիկին Ռաքէն չէր մին այն բիրտ և չոր հոգիներէն, որ յաւիտենական յուսահատութեան մը մէջ ապրելէն վայրագ ուրախութիւն մը կ'իմանան, անոր մէջ կային ճկունութիւններ, անձնուիրութիւններ, զուարթ զեղումներ, բարեմիտ, հաճոյասէր և համակրելի տիկնոջ մը խառնուածք մը, որ կը մղէր զայն գործօն և վառ զգացմունքի մը մէջ ապրելու։ Քանի որ իր եղբօրորդին ա՛լ չէր խօսեր ու տժգունած և տկարացած կ'երևէր շարունակ աչքին առջև, կեանքը անտանելի կը դառնար իրեն համար, խանութը գերեզման մը կը Թուէր իրեն, իրեն բոլորտիքը տաքուկ համակրութիւն մը կ'ուզէր, կեանք, գգուանք կ'ուզէր, քաղցրիկ և ուրախալի բաներ մը, որոնք օգնէին իրեն մահուան դուռը համբերել խաղաղութեամբ։ Այս անգիտակից բաղձանքները Թերէզը նորէն կարգելու ծրագիր մը ընդունել տուին իրեն. Նոյն իսկ քիչ մը մոռցաւ իր զաւակը. իր վարած մեռած կեանքին մէջ կարծես վերածնութիւն մը ունեցաւ, նոր կամքեր, մտքի նոր զբաղումներ։ Էրիկ մը կը փնտռէր իր եղբօրաղջկան համար և այս խորհուրդով լեցուած էր իր գլուխը։ Էրիկի մը ընտրութիւնը մեծ գործ էր, խեղճ պառաւը աւելի ինքզինք կը հոգար քան Թերէզը, կ'ուզէր զանիկա կարգել այնպէս մը որ ի՛նք՝ պառաւը՝ երջանիկ ըլլայ, որովհետև սաստիկ կը վախնար թէ մի՛ գուցէ մանկամարդ կնոջ նոր էրիկը վրդովէ իր ծերութեան վերջին ժամերը։ Սարսափի կը պատճառէր իրեն սա՛ մտածումը թէ օտարական մը ներս պիտի մտնէր իր ամէն օրուան գոյութեան մէջ. այս մտածումը իսկ կը կասեցնէր զինքը, կ'արգիլէր յայտնապէս կարգելու վրայ խօսիլ իր եղբօրաղջկան հետ։

(Շարունակելի)

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ

ԿԻՒՍԹԱՎ ԷՄԱՐ 70

ՎԱՅՐԵՆԻՆԵՐՈՒ ՆԱՀԱՊԵՏԸ

ՎԷՊ

ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐՈՒ

45

Խառնշին մէջ

Բիւռիմէլլա սահեցաւ մայառներուն մէջը և պէտք չգտաւ Տօնա Ռօզարիօյին միանալու, համոզուած ըլլալով որ ձիաւորները, իրենց Թակարդ իրենց առջեւը նետած կեղծ հալածումին վրայ մոլորած չի պիտի կրնային իրենց սխալը ճանչնալ անմիջապէս:

Իւլմէնը կը սխալէր:

Անթինաւէլ իր մարդիկը ցրուած էր բոլոր ուղղութիւններու մէջ, որպէս զի փախստականներուն հետքը գտնուի, և ինք Տօնա Մառիային հետ գիւղը կը գտնուէր:

Իր մարդիկը հետզհետէ եկան հասան իրեն առանց բան մը գտած ըլլալու: Վերջինները միայն իրենց հետ բերած էին քրտինքի մէջ Թաթխուած երկու ձիեր:

Ասոնք Բիւռիմէլլային ձիերն էին:

—Էյ, աս աղջիկը չի պիտի կըրնանք գտնել, մրմռաց Լէնտա, կատաղութիւնով ձեռնոցները պատռելով:

—Բայց, հաւատա որ իմ հալածած թշնամիս երբեք չի կրնար խուսափիլ ինէ:

—Սակայն...

—Համբերութիւն ունեցիր, յարեց, անոնք մէկ առաւելութիւն մը ունէին, ան ալ իրենց ձիերուն պատրաստութիւնն էր որ կը գլէր կ'անցնէր իմինի հիմա ան ալ չունին: Ժամ մը ետք, պիտի տեսնես որ մեր ձեռքերուն մէջն են:

—Հեծնանք ուրեմն և մեկնինք, յարեց Տօնա Մառիա առանց սպասելու, ու մէկ ոտքը պատրաստ ձիու վրայ ելլալու:

—Հեծնանք, պատասխանեց Անթինաւէլ:

Ու մեկնեցան:

Այս անգամ ճիշդ փախստականներուն բռնած ճամբուն կը հետեւէին: Անթինաւէլ կը վարէր խումբը, Տօնա Մառիային քովն ի վեր:

Բիւռիմէլլա սակայն եկած միացած էր Տօնա Ռօզարիօյին:

—Էհ ուրեմն, հարցուց Տօնա Ռօզարիօ տագնապէն խղդուած ձայնով մը:

—Բոլ առնէն պիտի բռնուինք, ըսաւ տխրութեամբ Բիւռիմէլլա:

—Ինչպէս, արդեօք և ո՛չ մէկ յոյս կայ ազատուելու:

—Բնաւ, չյառնէ աւելի են, չորս կողմէ պաշարուած ենք:

—Ո՜հ, ի՛նչ ըրած եմ քեզի, Աստուած իմ, որ այնքան խստութեամբ կը դնես ձեռքդ իմ վրաս:

Բիւռիմէլլա գլուխը պատկած էր, մէջքը կապած զէնքերը հանած ու իր քովը դրած էր: Անհամբեր կ'սպասէր թշնամիներուն գալուն:

Հեռուէն կը լսուէր ձիերուն քայլերը որոնք հետզհետէ կը մօտենային:

Բառորդ ժամ մը եւս և ամէն վերջացած է ամէն բան:

—Պատրաստուէ՛, քոյր ըսաւ, Բիւռիմէլլա Անթինաւէլ կը մօտենայ մեզի:

Թշուառ աղջիկը դողաց այս ձայնէն ու,

—Խնդ'ճ մարդ, յարեց, ինչո՛ւ փրկել ազատել ինծի,

—Ո՛վ կայսր աչքերով երիտասարդ աղջիկ, դուն բարեկամուհին ես իմ եղբայրներուս, քեզի համար կեանքս պիտի զոհեմ:

—Մտիկ ըրէք, դուք լսեցիք այս կնոջ սպառնալիքները, մինչ կը բղանադատէ որ գիրկն ըլլամ իրեն, կը տեսնես Թէ կեանքս որքան վտանգաւոր է, ու չարունակեց, եթէ ինծի հետ մնաք, եթէ բռնուիք, ձեզի պիտի մեռցնեն:

—Այո, յարեց ցրտութեամբ Բիւռիմէլլա:

—Այն ատեն ո՞վ պիտի տանի իմ ճակատագրիս լուրը բարեկամներուս: Եթէ դուք մեռնիք, ինչպէս պիտի գիտնան անոնք ինծի տարած անդերինին: Ինչպէս պիտի գործէն վերջապէս ինծի ազատելու համար:

—Իրաւ է, չի պիտի կրնան:

—Պէտք է որ ապրիք ուրեմն, ըսաւ, եթէ ոչ ձեզի համար, գոնէ ինծի համար, մեկնեցէք, և աճապարեցէք:

—Այսպէ՞ս կը փախչիք:

—Ձեզ փախչիլ, կը պահանջեմ:

—Լաւ ուրեմն, պիտի մեկնիմ, միայն Թէ չըլլայ որ յուզուիս պիտի գամ նորէն:

Այս միջոցին ձիաւորները ալ մօտը չաոցաւ: Տօնա Ռօզարիօ հասկցաւ որ քանի քայլ անդին էին անոնք:

Բիւռիմէլլա զէնքերը ժողուեց, մէջքը կապեց և տօնա Ռօզարիօյին քաջալերական նշան մըն ալ ընելէ ետքը, սահեցաւ մայառներուն մէջ ու աներեւութացաւ:

Մանկամարդուհին վայրկեան մը մտածեց, բայց խելոյն գլուխը չարժեց, և հառաչանքով ձայնով մը մրմռաց.

—Օ՛ն, քալենք:

Դուրս ելաւ ու ճամբուն մէջտեղը կեցաւ:

Անթինաւէլ և Լէնտա իրմէ տասը քայլ անդին էին:

—Ահա հոս եմ, ըսաւ աղջիկը, ինչ որ կ'ուզէք այն ըրէք:

Երկուքը մէկ զարմացան մնացին:

Տօնա Ռօզարիօյին յանձնուելովը Բիւռիմէլլա փրկուած էր:

46.

Օձ եւ իժ

Տօնա Ռօզարիօ անշարժ կը մնար ճամբուն մէջ, ձեռքերը ծալլած, ճակատը բարձր ու արհամարհոտ նայուածքով:

Լէնտա, իր առեւանգիչներուն յանկարծական ներկայութենէն անակնկալի եկած խոյացաւ վար, ու անոր բազուկէն բռնելով ուժով մը ցնցեց:

—Ո՛հ, օ՛հ, յարեց ծաղրական չեշտով մը, մեզի կը ստիպես ետեւէդ վազելու այնպէս չէ՞:

Տօնա Ռօզարիօ արհամարհական մըպիտ մը միայն ունեցաւ իբրեւ պատասխան:

—Ահ, պոռաց զայրացած Լէնտա, ուժով մը անոր ձեռքը սեղմելով, պիտի ջախջախեմ քու վէս նկարագիրդ:

—Տեսնենք, պատասխանեց քաջութեամբ մանկամարդուհին, դուք չարիք կը պատճառէք ինծի:

—Օհ, յարեց Լէնտա մղելով զայն մէկ կողմ, պիտի ջախջախեմ քեզ:

Տօնա Ռօզարիօ քանի մը քայլ ետ, ոտքը զարնուեցաւ արմատի մը ու ինկաւ վար:

Ինկած ատենը, ճակատը քարի մը զարնուած էր, ցաւի աղաղակ մը արձակեց ու մարեցաւ:

Անթինաւէլ չուտ մը իր քով գնաց զայն վերցնելու համար: Արիւնը կը հոսէր առատութեամբ, խորունկ վէրք մը բացուած էր:

Հնդիկը, տեսնելով աղջկան ճակտին վրայ բացուած լայն վէրքը գիշատիչ անասունի մը մռնչիւնը հանեց:

(Շարունակելի)

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ՊԱՅՍԼԵԱՆ

"ՄԱՆԶՈՒՄԷԻ" ՀԱՐՑԱՐԱՆԸ

ՀԱՐՑՈՒՄ ՄԸ ԺՈՂՈՎՈՒՐԴԻՆ ԲՈԼՈՐ ԴԱՍԱԿԱՐԳԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

ՀԱՃՈՅԱԼԻ, ՈՒ ՆՈՅՆ ԱՏԵՆ ՕԳՏԱԿԱՐ ՁԵՌՆԱՐԿ ՄԸ

Գիտնալ Թէ հասարակութիւն մը ի՛նչ կարծիք ունի զոր օրինակ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ պէս կենսական հարցի մը նկատմամբ, ապահովաբար Թէ՛ հաճելի և Թէ մանաւանդ օգտակար է այդ միևնոյն հասարակութեան համար:

Նոյնչափ հաճելի և կարեւոր պիտի ըլլար անշուշտ գիտնալը Թէ մեր մէջ, ամուսնացողներէն որո՛նք բարեբաղդ եղած են, և որո՛նք դժբաղդ: Ետեւ ինչո՞ւ, և ի՛նչ պատճառներու բերմամբ ծնունդ առած է երկուն իրենց դժբաղդութիւնը կամ բարեբաղդութիւնը:

Հասարակութեան համար չատ կենսական խնդիրներ են ասոնք: Մէկ կողմէ կարելի պիտի ըլլար ընդհանուր գաղափար մը կազմել Թէ մեր մէջ ինչո՛ւ չատեր ամուրի կը մնան, Թէ ի՛նչ մտածում գլխնուք կը դրդէ այդ ընթացքը բռնելու: Միւս կողմէ, պիտի գիտնայինք Թէ ամուսնական երջանկութիւնն ու դժբաղդութիւնը ի՛նչ պայմաններէ ծնունդ կ'առնեն, Թէ ինչո՛ւ այսինչին ընտանեկան յարկը դրախտ մը կը դառնայ և այնինչինը դժոխք մը:

Բարիքը չատ մեծ պիտի ըլլայ: Բոլոր այդ պայմաններով ծանօթացումը ամէնէն մեծ բարոյական դասերէն մէկը պիտի դառնայ ժողովուրդին համար: Տեղեկանալով դժբաղդութեան ծնունդ տուող պատճառներուն՝ չատեր պիտի զգուշանան անոնցմէ: Նոյնպէս, երջանկութեան պայմաններու ծանօթացումը առիթ պիտի ըլլայ ուրիշներու՝ ըստ այնմ վարուելու ամուսնանալէ վերջ, և իրենց կարգին՝ վայելել այդ պայմաններէն ծնելիք առաւելութիւնները որոնք անգնահատելի են ինքնին:

Մանզումէ իբր ժողովրդային տարածուած օրաթերթ մը, ինքզինքը ի վիճակի կը զգայ այս տեսակ բարոյական-ընկերական խնդիր մը յուզելու, վստահ Թէ պէտք եղած ընդունելութիւնը պիտի ըլլայ անոր ժողովուրդին ամէն դասակարգերուն կողմէ անխտիր, և Թէ այդպէսով պիտի յանգի արդիւնքի մը՝ որուն ծանօթացումը հաճոյալի ըլլալէն անհամեմատ աւելի օգտակար պիտի դառնայ ընդհանուրին:

Այս մտքով է որ իր բազմաթիւ ընթերցողներուն կ'ուղղէ հետեւեալ հարցումները՝ որոնց տրուելիք պատասխաններով միայն կարելի պիտի ըլլայ այդ արդիւնքը ձեռք բերել. —

1.— ԱՄՈՒՐԻՆԵՐՈՒՆ.

Ա.— Մտադի՞ր էք միշտ ամուրի մնալ. Եթէ այո՛, ինչո՞ւ:

Բ.— Ի՞նչ է ձեր կարծիքը ամուսնութեան մասին, եւ ի՞նչ կը կարծէք որ ըլլան երջանիկ ամուսնական միութեան մը պայմանները:

Գ.— Եթէ կան արգելքներ որոնք ձեզի չեն թոյլատրեր ամուսնանալու, ի՞նչ են, եւ ի՞նչ հանգամանք ունին. այսինքն նիւթակա՞ն են թէ բարոյական:

Դ.— Մասնաւորաբար ի՞նչ կարծիք ունիք դրամօժիտին վրայ. կ'ուզէ՞ք դրամօժիտով ամուսնանալ. Եթէ այո՛, ինչո՞ւ. Եթէ ո՛չ, ինչո՞ւ:

2. — ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼՆԵՐՈՒՆ

Ա.— Երջանի՞կ էք ձեր ամուսնական կեանքին մէջ, թէ ոչ: Եթէ այո՛, ինչո՞ւ. Եթէ ո՛չ, ինչո՞ւ:

Բ.— Եթէ ամուսնութեամբ դժբաղդ եղած էք, ի՞նչ կը կարծէք որ ըլլան ամուսնական երջանկութեան պայմանները, եւ թէ ինչո՞ւ չէք կրնար զանոնք գործադրել:

Գ.— Դրամօժիտո՞վ ամուսնացած էք թէ ոչ: Եթէ դրամօժիտով ամուսնացած էք, բարոյապէս կամ նիւթապէս տուժա՞ծ էք անոր պատճառաւ: Եւ յետոյ, ի՞նչ բանի գործածած էք ձեր կնոջ դրամօժիտը:

Դ.— Զաւակ ունեցա՞ծ էք: Եթէ ունեցած էք՝ զո՞ն էք: Եթէ չէք ունեցած՝ կ'ուզէ՞ք ունենալ:

ԿԱՐԵՒՈՐ ԶԳՈՒՇՈՒՄ. — Թէ՛ ամուսնացեալները եւ թէ՛ ամուրիները պէտք է ամէն բանէ առաջ յայտնեն իրենց ընկերային դիրքն ու վիճակը, իրենց արհեստը, իրենց դիւրակեցիկ կամ կարօտ ըլլալը:

* * *

Ասոնք են այն հարցումները՝ զորս «Մանզումէ» կ'ուղղէ իր ընթերցողներուն:

Ինչպէս ըսինք արդէն, ժողովուրդին բոլոր դասակարգերն ալ կրնան պատասխանել այս հարցումներուն: Գրագէտ, վաճառական, արհեստաւոր, խանութպան, վերջապէս ամէն մարդ: Նաեւ ամէն կին և օրիորդ, ի՛նչ որ ալ եղած ըլլայ իրենց ընկերային դիրքը:

Անպատճառ անուն դնելու պէտք չկայ. ամէն պատասխանող կրնայ ո՛ և է ծածկանուն մը ընտրել: Իսկ իրենց բուն անունով պատասխանողները եթէ կ'ուզեն չճանչցուիլ, կրնան վստահ ըլլալ Թէ ամենախիստ գաղտնապահութեամբ պիտի վարուի «Մանզումէ»:

Ամուսնացեալ կամ ամուրի՝ պարտաւոր չեն իրենց ուղղուած բոլոր հարցումներուն ալ պատասխանելու: Կրնան ընտրել ա՛յն հարցումները որոնց ի վիճակի են պատասխանելու:

Պատասխանները պէտք է ըլլան ԿԱՐԵԼԻ ԵՂԱԾԻՆ ՉԱՓ ԿԱՐՃ ԵՒ ԱՄՓՈՓ: Պատասխանող մը պէտք է Թուղթին ճակատը գրէ նախ իր ԱՄՈՒՐԻ ԿԱՄ ԱՄՈՒՍՆԱՑԵԱԼ ԸԼԼԱԼԸ: Յետոյ, պէտք է ծանուցանէ իր ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ՎԻՃԱԿԸ (արհեստ, նիւթական վիճակ, ևայլն) և անկէ ետքը անցնի հարցումներուն, առանց անոնց կարգը չփոթելու: Օրինակի համար եթէ իրեն ուղղուած չորս հարցումներէն երկրորդին պիտի պատասխանէ՝ գլխագիր բռն «Բ.» մը դնելով քովէն պէտք է սկսի իր պատասխանը: Այսպէս նաեւ բոլոր հարցումներուն համար:

Պոլսէն կամ գաւառներէն պատասխանող ամէն ընթերցող պէտք է պահարանին վրայ նշանակէ «Պատասխան «Մանզումէ»ի հարցումին» բառերը, չփոթութեան տեղի չտալու համար:

Պատասխանները այսօրուընէ կարելի է ղրկել մինչեւ առ առաւելն ՅՈՒՆԻՍ 20:

Լաւագոյն պատասխանները հետզհետէ պիտի հրատարակուին «Մանզումէ»ի մէջ, որո՛ւ կողմէ ալ որ գրուած ըլլան:

«Մանզումէ»ի ընթերցողներէն կը խնդրենք մասնաւորաբար որ այս կերպով հարցարանը ուղղեն իրենց բոլոր բարեկամներուն և ծանօթներուն, կարելի եղածին չափ օգտակար դարձնելու համար այսքան էական ձեռնարկ մը՝ որուն բարոյական նշանակութիւնը չեշտելու աւելի վեր է:

* * *

Օրը օրին «Մանզումէ»ի հասած բոլոր պատասխանները պիտի յանձնուին օրուան ամէնէն ծանօթ գրողներէն մէկուն, որ նոյն ատեն աշխատակից մըն է «Մանզումէ»ի: Ան պիտի դասաւորէ հասած պատասխանները, պիտի ընտրէ զանոնք, հրատարակուելիքները՝ խմբագրութեան հետ համախորհուրդ պիտի որոշէ, և ի վերջոյ պիտի պատրաստէ ընդարձակ ուսումնասիրութիւն մը՝ որուն բարոյական-ընկերային տեսակէտով ունենալիք նշանակութիւնը չատ մեծ պիտի ըլլայ, ինչպէս բացատրեցինք արդէն: Այդ ուսումնասիրութեան չնորհիւ պիտի գիտնանք Թէ մեր հասարակութեան մէջ ի՛նչ պատճառներ կան որոնք ամուսնութիւնը անկարելի կը դարձնեն: Թէ ի՛նչ դեր կը խաղայ դրամօժիտը: Թէ ընտանեկան դժբաղդութեանց և բարեկեցութեան պայմանները որո՞նք են: Թէ զաւակները ի՛նչ դեր կը խաղան ընտանեկան կազմակերպութեանց մէջ, ևայլն:

Անգամ մըն ալ կը հրաւիրենք ուրեմն մեր ընթերցողները պատասխանել վերոյիշեալ հարցումներուն, ու մանաւանդ կարելի եղածին չափ մեծ Թուով անձերու հաղորդել զանոնք, և դրդել՝ որպէս զի պատասխանեն:

Արդիւնքը ամէն մարդու հաճելի պիտի ըլլայ, և ընդհանուրին օգտակար:

ՏԻՐԻՆԿ ՊԻՉՄԷԵԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Դու Փապրիգա՝ Բարիզին 1900 էքսբօզիսիոնունտա 23 միտալեա իլէ 16 պէօյիւք միւքեաֆաթա նաիլ օլմուշ տըր:

Ենիմուշ Ավրուփադա 12,000 ...մուշ 9,000 ...

1901

Իշթէ հէնի պիր ասրա տախուլ էյլետիք: Միրուր իտէն զէման՝ չիմտի նիւզ սէնէյի կէչմիշ, պինաէն ալէյհ վուգուաթը Թարիխիյէ սըրասընա գայտ օլունմուշ տըր: պու տէվրին Թէրագգըյեաթը՝ ալէլ ումում չաեանը հայրէթ պիր տէրէճէտէ տիր: Մաքինա մարիֆէթի իլէ պիչմէք Ֆէնգ էլ ատէ պիր Թէ-Թէրագգը տէնիլ մի: 1858 սէնէսինտէ «Մարշ» նամ Թըրբան մաքինասընըն իճատընտան պէրու պու անէ տէկին սանաաթը մուհիմմէի մէզգուրէտէ կէրէք Ամէրիգատա վէ կէրէք տիւնեանըն հէր պիր Թարաֆընտա էն միւհիմմ պիր մէվգը Թութմուշ օլան Փապրիգա՝ ՏԻՐԻՆԿ վէ գումբանիասը օլուպ, իմալ էյլէտիկի մաքինալարը սաթուն ալանլարըն հատտ ու հիսապը եօգ տըր:

Իսթէհէնլէրէ գաթալօկ տէՖթէրիմիզի մէճճանէն կէօնտէրիրիզ: Մէզքիւր տէՖթէրտէ պիչմէէ մախսուս

«Իտիալ Տիրինկ» նամ տըմէթ իթմէ — «Իտիալ Տիրինկ» նամ Թըրբան

» » » որագ պիչմէ — » » » Թըրմըգ

կիպի միւխթէլիֆ իւլ ճինս մունթազամ մաքինալարըմըզըն ըէսիմլէրի մէվճուտ վէ իչպու մաքինալար՝ միւպալաղասըզ վէ հիսաի սուրէթտէ Թարաֆըմըզտան Թաւրիֆ իտիլմիշ տիր:

Պու մաքինալարըն ճէկճանէ տէփօզիթօսը՝ Ցէրապէտէ Պոլաթտա Գէօրգ պէյ խանընտա 1, 2, 3 Ն° լը մաղազալարտա, Մ. Սրանէյ Նովէլ վէ գումբանիասը տըր:

ԱԹԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ.
ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ
ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1808ԻՆ.
ԺՕՐԺ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

Անգլ. ոսկի

Դրամագլուխ.— 3,437,000

Արկածելոց վճարուած. — 15,000,000

Այս ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր գործառնութեանց ընդարձակութեան և վճարումներուն կանոնաւորութեան համար:

ԼԱ ՍՈՒԻՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Փոխադրութեան ճիւղ

Դրամագլուխ 5,000,000 ֆր.

Պահեստի դրամագլուխ 1,000,000 »

Ապահովագրութիւն Ծովի, Ցամաքի և Գետի ճամբորդութեանց Շոգենաւով, Առագաստանաւով, Բեռնանաւով և երկաթուղիով: Դիւրամատչելի պայմաններ և սակագիններ:

ԶՈՒԻՑԵՐԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՍՐԿԱԾԻ ԴԷՄ

Վէնթէրթիւրի մէջ հիմնուած

Այս Ընկերութիւնը յանձնարարելի է իր չատ դիւրամատչելի պայմաններովը արկածներու մասին:

Գւասենեակ Պոլիս, Թոմրճ խան, թիւ 11

Դեր - Գործակալ — Ընդհ. Գործակալ

[illegible] — [illegible]

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԷՐՃԱՅԻ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌՈՒՄ
ՑԱՃԱԽՈՐԴԱՑ ԴԻՒՐՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ
ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ

ԵԹԷ Կ'ՈՒԶԷՔ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՈՀԱՐԵՂԷՆՆԵՐ ՈՒՆԵՆԱԼ
ԴԻՄԵՑԷՔ
Պոլիս Ոսկերչաց Շուկայ Մեծ-Փողոց, թիւ 13

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի եւրոպական ճաշակով պատրաստուած գոհարեղէններ, ամէնքն ալ առաջնակարգ ըլլալու պայմանով:

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատան գիները անմրցելի են:

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի արծաթեղէն ապրանքներ:

ՀԷՐՃԱՅԻ վաճառատունը ունի ժամացոյցներ և արծաթեայ գաւազաններ

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հարիւրին 20 կանխիկ, մնացեալին համար չաբաթական հարիւրին 5 վճարում

ԿԱՆԽԻԿ ԳՆՈՂԻՆ ՀԱՄԱՐ ՀԱՐԻՒՐԻՆ 5 ԶԵՂՉ

Գործածուած գոհարեղէնները եթէ մնացուած չեն % 10 զեղչով ետ կ'առնուին

Իսկ ապառիկ գնողներէն % 15 զեղչով ետ կ'առնուին:

Լ՚ՈՒՆԻՕՆ

ԽԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՉՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄՓԱՆԻԱՍԸ

1828 Վէ 1829ՏԱ ԹԷԼՍԻՍ ԻՏԻԼՄԻՇ

Բարիզտէ Բլաս Վանտոմտա, 9 նումերօլու տաիրէի խուսուսի:

ՀԱՐԻՔ ՇՈՒՊԷՍԻ	ԷՕՄՐ ՇՈՒՊԷՍԻ
Սերմայէ վէ իհթիեաթ 107,000,000 ֆր.	Սերմայէ վէ իհթիեաթ 153,000,000 ֆր.
Սէնէվի մագպուզաթը 21,000,000 »	1900 մագպուզաթը 17,000,020 »
Էօտէնէն զիեան 252,000,000 »	Էօտէնէն զիեան 120,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գըյմէթի 19,000,000 »	Սիկուրթալը էօմիւր 260,000,000 »

1828 L'UNION DE PARIS

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ զաէէթ միւսաիտ չէրաիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱՍԸ տախի միւխթելիֆ սուրէթլէ վէ խուսուսի էհվէն Փիաթլա էօմիւր սիկուրթա իտէր:

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ «Պանգ Օթթօման» օլուպ, Սթանպօլ Անատանը տաիր Սթանպօլտա Սուլթան Համամընտա Գաթըրճը Օղլու տըր:

ՏՊԱՐԱՆ

ՆԵՐՍԷՍ Գ. ՓԱՓԱԶԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ - ՎԻՄԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլիս, Սուլթան-Համամ, Գաթըրճը-Օղլու խանին դէմ Տիգրանեան խան

Ծանօթ Տպարանս, յարգոյ հասարակութենէն վայելած հաճոյակալութենէն քաջալերեալ, այս անգամ բերել տուած նորաձեւ մեքենաներու չնորհիւ պատրաստ է ամէնէն դժուարահաճներն իսկ գոհացնել:

ՄԱՔՈՒՐ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ, ԵՒ ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Տպարանիս մէջ կը պատրաստուին, նամակագլուխներ, պարտամուրհակներ, փոխանակագիրներ, չէքեր, հարսանեկան գաթեր, հրաւիրագիրներ, ազդեր, քաթալօկներ՝ ամէն լեզուէ, ինչպէս նաեւ վաճառականաց վիմագրական, տպագրական և կազմի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործեր:

«Մանազդ» կը պատրաստուի կէս ժամուան մէջ

1000 նամակագլուխ 10 գրուշ, 100 այցեքարթ 5 գրուշ

100 դրշ.ի ապսպրանք ընողին մէկ տուփ այցեքարթ կը նուիրուի:

Գաւառներէ եկած ամէն յանձնարարութիւն փութով և դիւրամատչելի կերպով կը կատարուի:

ԷՄՆԻՅԷԹ

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓՈՒ ՎՐԱՅ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐ

Կ. Պոլիս, Սուլթան Համամի հրապարակ Գրէտի Լիօնէ դրամատան վերնայարկը

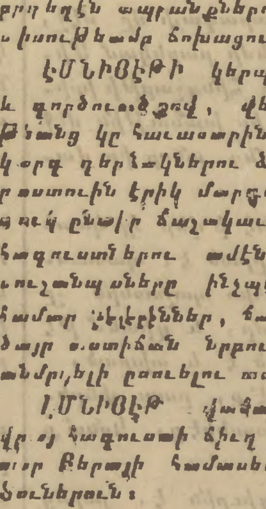

Եթէ կը փափաքիք տղոց խաղալու երկիւղի վայելուչ հագուստներ գնել, եթէ կ'ուզէք որ ձեր հագուստները ո՛չ անձրեւէն և ո՛չ ալ արեւէն աղդուին, դիմեցէք ԷՄՆԻՅԷԹ հագուստի մեծ վաճառատանը որ 35 տարիներէ ի վեր տեւմնօրեայ յաջողութեան մէջ է եւրոպական մեծ գործարաններու հետ, և մրան եղանակին ատեն թեթեւ ապրանքներու ստուար պէտոխութեամբ ճոխացուցած է մթերքը:

ԷՄՆԻՅԷԹի կերպասներ, գոյնով և գործուածքով, վերջին նորաձեւութեանց կը համապատասխանեն: Առաջնակարգ դերձակներու ձեռքով կը պատրաստուին էրիկ մարդոց և տղայոց յատուկ ընտիր ճաշակաւոր և դիմացկուն հագուստներու ամէն տեսակները և ուղեւորներու համար վերարկուներ, ծածկոցներ եւն. եւն. ծայր աստիճան նրբութեամբ: Գիները անմրցելի ըսուելու աստիճան աժան:

ԷՄՆԻՅԷԹ վաճառատունը չափի վրայ հագուստի ճիւղ մը ունի, հաւատոր Բերալի համասեռ առաջնակարգ ձեւողներուն: 50—46

ՎԵՐՋԻՆ ԳԻՆ, ԶԵՂՉ ՉԿԱՅ

ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԵԾ ՀԱՍՏԱՏՈՒԹԻՒՆ

Դումպաբու 27 եւ Պալի-Փաշա 50

ՃԻՎԱՆ ԷՖ. ՏԱՎՈՒՏԵԱՆ՝ իր երկար փորձառութեամբը արդէն չատերուն ծանօթ ՇԱՔԱՐԱՎԱՃԱՌ մըն է և Թէ վերջերս Եգիպտոս և Եւրոպա այցելած ու արհեստին ինչ ինչ կէտերը մօտէն ուսումնասիրած ըլլալով, վերոյիշեալ խանութներն և գործատունը արհեստին էն վերջին պահանջմանց համաձայն կատարելագործած է, այնպէս որ կարելի պիտի ըլլայ զայն հոն հարսանեաց, անուանակոչութեանց և խրախճանութեանց համար տեղական և եւրոպական ամէն տեսակ ընտիր չաքարեղէններ, անուշեղէններ և ըմպելիներ, բոթիքաբոնի վերաբերեալ խմորեղէններ ու ֆօնտան:

Թէ ի Պոլիս և Թէ ի գաւառս [illegible] նորութիւնք կը կատարուին ամենայն ճշգրտութեամբ և փութով ու % 30 զեղչով:

Բերել տուած է նաեւ զարդարանքի նոր ֆանդէզի առարկաներ և բերել Թերու մեծ մթերք մը:

ՀԱՅ ՕՆՏՈՒԿՃԻ ՀԱՐՍՆԻՔԻ

ՄԱՔՍՈՒՏ ԳԸԼԸՃՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Էսկի-Զապթիյէ

[illegible] 5 % զեղչ

[illegible] » 10 %

Աղջիկներու » 50 %

ՕՏԻՐԸ [illegible] ԿԱՐԳԻՆԱՂՆԵՐՈՒ